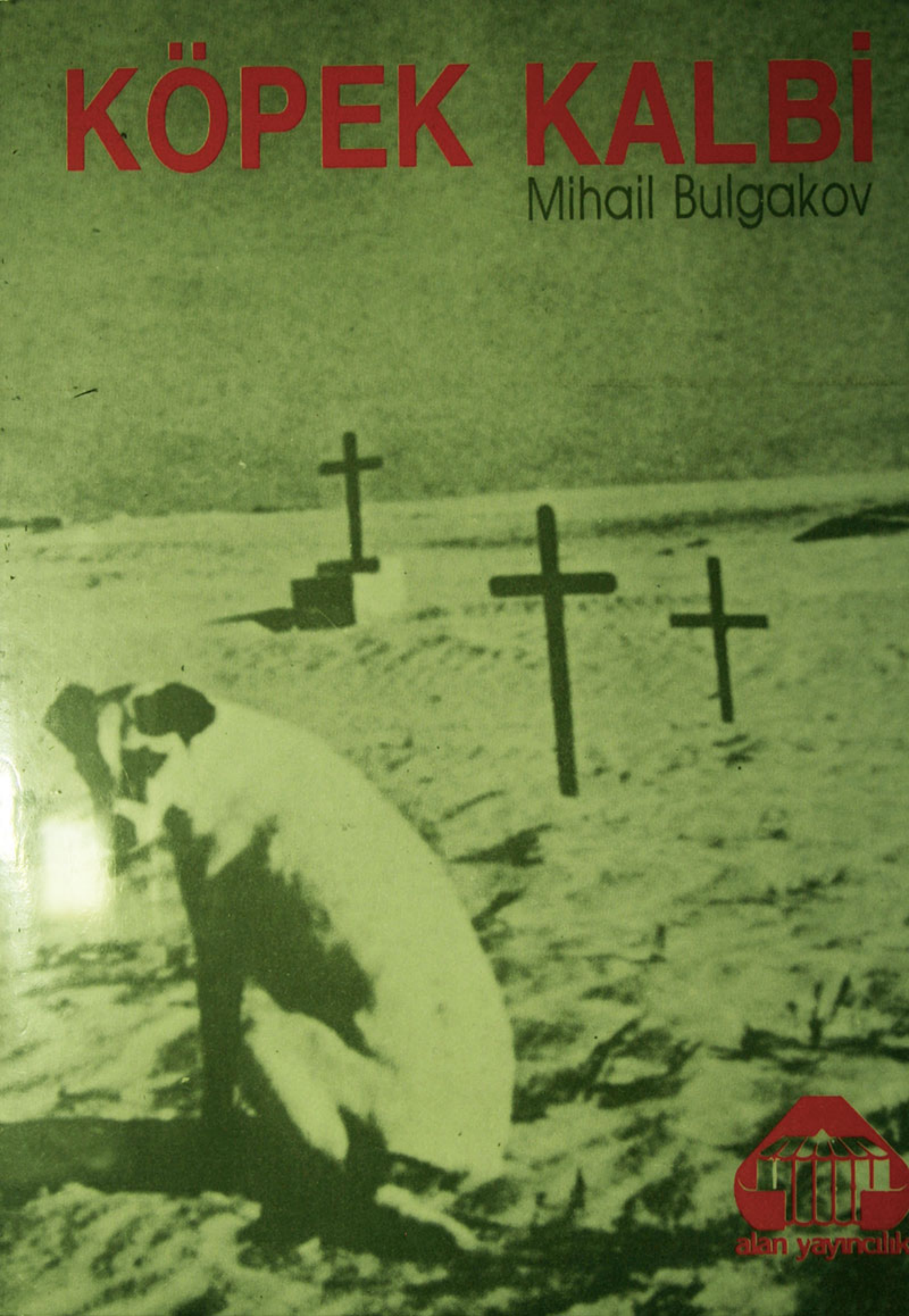
KÖPEK KALBİ

Mihail Bulgakov

alan yayıncılık

ALAN YAYINCILIK : 98
Çağdaş Edebiyat Dizisi : 25

KÖPEK KALBİ

COEUR DE CHIEN

Editions Champlibre, Paris 1971

Ekim 1988
Dizgi : Metin Dizimevi
Baskı : Gümüş Basımevi
Kapak hazırlık : PANO Grafik

alan yayıncılık
ticaret limited şirketi
Başmuhasip Sk. Talas Han
No: 302 Cağaloğlu/İSTANBUL

Mihail Bulgakov

KÖPEK KALBİ

Fransızca'dan Çeviren

Ömer Ürün/
Süleyman Özçiftçi

MİHAİL AFANASYEVİÇ BULGAKOV

1891'de Kiev'de doğan SSCB'li yazar, Tıp öğrenimi gördükten sonra kısa bir süre doktorluk yaptı. 1921'de Moskova'ya yerleşerek yazarlığa başladı. Oyunları ve öykülerinde gerçekçi bir üslup kullanmasına karşın, fantastik öğelerin egemen olduğu yapıtlarıyla 1960'larda üne kavuştu. 1930'lu yıllarda sahnelenen oyunları çoğunlukla ünlü sanatçıların yaşamlarını anlatır. Seçtiği konular çerçevesinde işlediği tema sanatsal özgürlük ve otorite çatışmasıdır. Bu oyunlardan Molière 1936'da Puşkin ise 1943'te sahnelendi. 1940'da Moskova'da ölen yazarın Türkçede **Bir Ölünün Defteri** (May Yayınları), **Usta ve Margarita** (E Yayınları) adlı kitapları yayınlandı. Moskova Genç Seyirciler Tiyatrosu 1988 İstanbul Kültür Festivalinde **Köpek** Kalbi'nin oyunlaştırılmış Versiyonunu sahneledi.

I

Vhouu, vhouu, vhouu hou houuuuuu!

Bana bakın, ölüyorum. Eşikte, fırtınanın kopardığı canhıraş çığlıklara bir de benim feryadım karışıyor. Her şey bitti sonum geldi benim. Kafasında leş gibi takkesiyle bir adam, daha doğrusu Maliye Bakanlığı memurlarının kantin aşçısı vücudumun sol yanını iyice haşladı. Süprüntü bir de proleter olacak. Aman Allahım, galiba kemiklerime kadar yandım. Çok da sızlıyor. Şimdi avazım çıktığı kadar bağırsam da neye yarar!

Oysa kendisine bir şey de yapmamıştım. Yoksa benim süprüntüleri, çöpleri karıştırmam koskoca bakanlığı iflasa mı sürükleyecekti... Cimri ne olacak. Hele suratına dikkat ettiniz mi bu doğruluk meleğinin? Eni boyundan daha fazla. Ah, siz insanlar yok musunuz... Kaynar sudan nasibimi aldığımda vakit henüz öğlendi. Preçistiyenka lojmanlarından gelen soğan kokusuna bakılırsa, saat dört sularında falan olmalı. Bilirsiniz, itfaiyeciler bizde akşamları yalnızca mantar yer. Ama ne mantar! En kötülerini sanki özellikle seçmişler gibi. Hazır laf mantardan açılmışken kimi köpek dostlarımın dediklerine göre Neglinnaiya'daki «Bar» adlı lokantanın bugünkü yemeği de mantarmış. Acı soslu; porsiyonu 3 ruble, 75 kapik. Demekki bunu da sevenler çıkıyor, oysa kendi adıma ben bir ayakkabıyı yalamayı daha çok yeğlerdim. VhouHouHouuuuu... Canım fena halde ya-

nıyor, geleceğimi gözümün önüne getirebiliyorum: yarın yaralar irinlenmeye başlayacak, oysa ben onları iyileştirmek için ne yapacağımı bile bilmiyorum. Yaz olsa hadi neyse, insan Sokolniki'ye gider. Orada şahane bir çayır var, hem de yumuşacık. Üstelik yiyecek sosis parçaları, ya da yalayacak yağlı paket kâğıtları bulmak da mümkün. Bir de o bet sesleriyle geceleri mehtapta şarkı söyleyen serseriler de olmasa, ideal bir yer. Oysa şimdi yaz değil ki, nereye gidebilirim Şimdiye kadar siz, hiç böğrünüze tekme, ya da kaburgalarınıza tuğla yediniz mi? Bana hiç sormayın! Zaten ben bunu alın yazımı olarak görüyorum. Bakmayın böyle ağladığıma, acıdan ve soğuktan... Yoksa biz köpekler dokuz canlıyızdır ,canımız kolay kolay çıkmaz.

Şu anda tüm vücudum yara bere içinde. İnsanlar az çektirmediler bana. Bu kez de kaynar su bütün tüylerimi döktü. Sol böğrüm çırılçıplak, kıpkızıl deri... Bir hiç yüzünden şimdi zatürreeye yakalanıp ölebilirim. Zatürreeyle açlığın ne ilgisi var diyeceksiniz? Hastalanınca, gücüm yalnızca bir merdivenin altına çöküp yatmaya yeter. Oysa hasta ve bekâr bir köpek için çöp tenekelerini kim karıştırır? Emeklemeye kalksam, yaşamım, mavi üniformalı bir memurun sopalarıyla son bulur. Sonra da çöpçüler, beni ayaklarımdan tuttukları gibi doğruca çöp arabasına atarlar.

İşçi sınıfı içinde en aşağılık herifler, bu çöpçülerdir, insanlığın tortusu, yüz karası. Aşçılar ise bazen çok farklı oluyorlar. Sözgelimi Preçistiyenkalı yoksul Vlas'ı ele alalım: şimdiye dek ne kadar hayat kurtardığını mümkün değil tahmin edemezsiniz. Bizler hasta olduğumuzda da yiyecek bir şeyler bulmak zorundayız. İhtiyar köpeklerin dediklerine bakılırsa her seferinde Vlas'dan etli kemik parçaları almak mümkünmüş. Allah ondan bin kat razı olsun. Tolstoy gibi soylu kontların konakların-

da aşçılık yapmış. Öyle şimdiki gibi aşçılık okullarından mezun değil. Zaten bu okullarda öğretilenleri biz köpeklerin bir türlü aklı almıyor. Adi herifler, lahana çorbasına bayat domuz yağından başka bir şey katmıyorlar. Zavallı insanlar da hiçbir şey demiyorlar; sadece yemesini biliyorlar, yüz bulabilseler biraz daha isteyecekler.

İşe yeni girmiş sekreter bir kız tanıyorum, ayda 45 ruble kazanıyor. Gerçi ipek çorap hediye eden zengin bir sevgilisi var, ama kızın buna karşılık nelere katlandığını bir bilseniz! Herif ille de «Fransız usulü olacak» dermiş, herkes gibi aşk yapmazmış... Aramızda kalsın şu Fransızlar da az değiller hani. Hele iş yemeye geldi mi üstlerine yoktur, sofralarından kırmızı şarap hiç eksik olmaz. Her neyse, ne diyordum, işte bu sekreter kız, kazandığı 45 rubleyle ne Bar lokantasına gidebilir, ne de bir sinemaya... Oysa sinema bir kadının hayatında elde edebileceği tek teselli olanağı. Onunla zaman zaman iç çeker, zaman zamanda tepkisini açığa vurur. Ama her şeye karşın karnını doyurmak zorunda... Birazcık düşünün: 15 kapik etmeyecek iki kap yemek için 40 kapik ödüyor. Vekilharç da her seferinde 25 kapiği cebe atıyor. Bunun kendisine neye mal olduğunu gözünüzün önüne getirebiliyor musunuz? Üstelik hasta kızcağız. Sol akciğerinde bir şeyler varmış galiba, heriften kaptığı Fransız hastalığı da cabası. Kantinin kokuşmuş yemekleri için de maaşından her ay belirli bir miktar kesiliyor. Bir gün sözünü ettiğim bu genç kız, sokağa çıkmıştı. Bacakları ve karnı soğuktan buz tutmuş bir vaziyette güçlükle eşiğe sığındı. Çünkü üzerindeki iç çamaşır bozuntusundan başka bir şey olmayan dantelli külotu ve pılı-pırtısı, benim dökülen tüylerimden geriye kalan manzaraya öylesine çok benziyordu ki... Bu da sevgilisinin bir hediyesiydi galiba. Bir ara üzerindeki hırkanın

farkına vardı ve âşığının sözlerini duyar gibi oldu: «Ne kadar da yakıştı sevgilim. Benim Matrionamdan, pantolonlarından ve fanilasından bıkmadığıma inanıyorsun değil mi? Beklediğim an geldi, başkanım artık. Yürütebildiğim her şey, istakoz kuyrukları ve bu kaliteli şarap, hepsi kadınım içindir. Gençliğimde yeteri kadar açlık çektim, ama şimdi sıra bende... Kaldı ki bu dünyanın ötesi de yok.»

Bu kız benim yüreğimi parçalıyor! Ama kendime de daha çok acıyorum. Bunu bencilliğimden söylediğimi sanmayın. İçinde bulunduğumuz koşulların farklı olduğunu siz de kabul edersiniz herhalde. Onun en azından sıcak bir evi var, oysa benim hiçbir şeyim yok. Şu an nereye gidebilirim. Vhouhouhouuu.

II

— Psst, psst, hey küçük Topak, neden sızlanıyorsun yine, canını kim yaktı?

Bu sırada, süpürgesinin üzerinde şaha kalkan yaşlı bir büyücü gibi korkunç fırtına büyük bir gürültüyle kapının kanatlarına yüklenmeye başladı. Bir yandan güçlü çığlıklar atarken öte yandan da kızın eteklerini dizlerine kadar savurup krem renkli kirli çoraplarının ortaya çıkmasına yol açtı. Konuşmamız da böylece yarıda kaldı. Benim üstüme de kar savrulmaya başlamıştı.

— Allahım... ne berbat hava... Üstelik karnım da ağrıyor. Mutlaka çorbadaki bayat domuz yağından olmalı. Bütün bunlar ne zaman sona erecek?

Genç kız, başı öne eğik, tipiye karşı yoluna devam etti ve araba kapısını geçerek sokakta ilerlemeye başladı. İyice üşümüştü. Sonra da bir kar perdesi altında kayboldu.

Sundurmanın altında yatan köpek, ölse bile yerinden kımıldamamak düşüncesiyle buz tutmuş duvarın dibine iyice büzüldü. Umutsuzluk dört bir yanını kuşatmıştı: Kendini hiç bu kadar hasta, bu kadar korkmuş, ve bu kadar yalnız hissetmemişti. Acı, bir yumruk gibi çöreklenmişti boğazına. Gözlerinden ince ince yaşlar boşandı. Lüleli, buz tutmuş tüylerinin arasından yanmış derisinin kızıllığı görülüyordu. Aptal bir aşçının acımasızlığı ve düşüncesizliği ancak bu kadar olabilirdi.

«Topak» diye çağırmıştı kız... İyi ama niye Topak? Bunu duyan da kendisini, bütün gün yemek yemekten şişmiş, besili, tostoparlak; soylu ve zengin bir ailenin iti sanacak. Oysa şurada burada sürten, sakat ve yaralı bir köpekten başka bir şey değil o. Ama yine de sağ olsun bu sözcük için.

Caddenin öbür yanında ışık içinde parıldayan mağazanın kapısı açılmış ve dışarıya birisi çıkmıştı. «Yoldaş»la pek ilgisi yoktu bu adamın ve daha çok bir «bey efendi»yi andırıyordu. Evet, yakından bakınca daha çok belli oluyor, her şeyiyle bir «centilmen» bu.

«Onu paltosundan tanıdığımı sanıyorsunuz değil mi? ilgisi yok. Bugün işçi bile palto giyiyor artık. Gerçi yakası biraz değişik gibi ama, uzaktan öyle görünebilir insana. Oysa gözlerine dikkat ettinizmi, hiçbir zaman yanılmazsınız. Gözler, en önemlisi gözlerdir. Tıpkı bir barometre gibidirler. Gözlerinden, yüreği nasır tutmuş birinin ayakkabısının sivri burnunu ortada hiçbir neden yokken kaburgalarınıza gömeceğini hemen anlarsınız. Korkakları da farketmek mümkün. Bunları ısırmak başlı başına bir zevktir. Demek korkuyorsun ha, mademki ödleğin birisin al öyleyse... Hırrrr... Hırrrr... Ouaou!.. Ouaoou!»

Dükkândan çıkan adam, kararlı adımlarla bir kar burgacını yararak karşı taraftaki kapıya yönelmişti. Bu adamın domuz yağlı çorba içmeyeceğine kalıbımı basarım. Hele bir önüne getirsinler, mutlaka skandal çıkarır: ertesi gün gazetelerde şunları okuruz: «Bu yemek, Filip Filippoviç, beni hasta etti.»

«Giderek yaklaşıyor. Az yemek yediği belli, tavırlarından da çalmadığı ve hiç kimseyi tekmelemediği anlaşılıyor. Hiç kimseden de çekinmiyor. Korkmuyor, çünkü karnı aç değil. Bu adam, herhalde bir bilim adamı, çok iyi traş edilmiş sivri sakalından ve Fransız şövalyelerine

özgü kırlaşmış bıyığından belli. Ama çevresine çok kötü bir koku yayıyor, hastane ve puro kokusu.

«Allah, Allah, hangi şeytan çekti onu buraya, Maliye Bakanlığı kooperatifine. İyice yaklaştı... Ne bekliyor acaba, Vhououououuuu... Bu yürekler acısı dükkân bozmasından ne alabilir ki?.. Ne?.. Sosis mi? Bayım bunların sosisleri neden yaptıklarını bir bilseydiniz, buranın yakınından bile geçmezdiniz. Bana verin o aldığınızı.»

Bütün kuvvetini toparlayan köpek, çıldırmış gibi, sığındığı yerden çıkarak kaldırıma doğru sürüklenmeye başladı. Birden tepesinde bir tüfekle, fırtınanın kocaman harflerini salladığı bez bir afiş gördü: «GENÇLEŞMEK MÜMKÜN MÜ?»

«Elbette... kokusu bile gençleştirdi. Ayaklarıma güç, iki gündür boş duran mideme yeniden hayat verdi. Evet bu koku... hastane kokusundan çok daha kuvvetli olan bu koku... at eti, biber ve sarmısaktan oluşan bu ilahi koku! Evet, evet, onu hissediyorum, adamın sağ cebinden geliyor... Sosis. Tam kafamın üstünde. Ah, efendim baksana, ölüyorum! Kölelik ruhumuz, alçaklık kaderimizdir.»

Köpek, tam bir yılan gibi, gözlerinden yaş dökerek sürünmeye başladı, yaklaşmaya çalışıyordu.

«Şu aşçının yaptığına bakın, ah siz zenginleri çok iyi tanırım, hiçbir şey vermezsiniz! Oysa, o çürümüş at etinden yapılmış sosis parçasını ne yapacaksın? Bugünlük yeteri kadar yedin işte. Ayrıca erkeklik bezlerin sayesinde seçkin bir yerin var... Vhouououuuu... Bu dünyada başka işimiz ne ki? Ama ölmek için de çok gencim. Umutsuzluk ise bağışlanmaz bir günahkârlıktır. Geriye yapacak tek şey kalıyor, ellerini yalamak.»

Esrarengiz adam köpeğin üzerine eğildi, gözlüğünün

altın çerçevesi parlıyordu. Eldivenlerini çıkartmadan sosisi sardığı kâğıdı açtı, «ekstra» sosisten bir parça kopartarak köpeğe fırlattı.

— Pssstt, pssstt diye seslendi adam, sert bir biçimde. Tut, Topak tut!

— Yine mi Topak... Tamam bu kez vaftiz edildim. Bu inceliğinizden sonra beni dilediğiniz gibi çağırabilirsiniz.

Köpek göz açıp kapayıncaya dek sosisi yuttu. Acelesinden sosisin ipi boğazına takıldı, boğulacak gibi oldu. Gözlerinden yaş geldi.

«Yüz kere ellerinizi yalayayım, pantolonunuzun paçalarını öpeyim, kurtarıcım benim.»

— Yeter artık...

Adamın sesi bir komutanınki gibi sert ve ciddiydi. Topağın üzerine eğildi, gözlerine dikkatle baktı. Eldivenli eliyle de böğrünü okşamaya başladı.

— Tamam, dedi adam. Boğazında kayışı olmadığına göre sahipsiz. Çok iyi, çok iyi. Tam aradığım köpek. Hadi, düş peşime. Psstt, psstt. Bir yandan da parmaklarını şaklatıyordu adam.

«Sizi mi izleyeyim, vallahi, dünyanın öbür ucuna bile gelirim ardınızdan. Beni çizmelerinizin o sivri burunlarıyla tekmeleseniz de sesimi çıkarmam.»

Sokak lambaları bütün Preçistiyenka boyunca yanıyordu. Haşlanmış etinin sızısı dayanılacak gibi değildi, ama gene de birden canlanmıştı. Kalabalık arasında bu esrarengiz kurtarıcıyı yitirmemek için harcadığı çaba ve adama karşı göstermek istediği teşekkür duyguları, yaralarını düşünmesine fırsat vermiyordu. Minnettarlığını gösterme fırsatını da yakaladı bu arada: İlk olarak, Miortvy sokağının dönemecinde, adamın çok ihtimam gösterdiği çizmelerini öptü, ikinci olarak da, sahibine yol açmak için, karşıdan gelen bir kadına öyle haşince hav-

ladı ki, kadıncağız korkudan kendisini kaldırımın üstünde uzanmış buldu. Elbette, sahibinin acımasını sağlamak için bu arada sızlanmayı da ihmâl etmiyordu.

Bir ara, evlerden birinin su oluğundan aşağıya kayan bir kedi gözüne ilişti. Alçak kedi, sosisin kokusunu aldın değil mi?

Kapı eşiklerinden yaralı köpekleri toplayan bu adamın, kediyi de birlikte alabileceğini düşünen Topak, sinirinden dişlerini gösterip öyle bir havladı ki, kedi korkusundan ikinci kata fırladı.

Adam kendisinden çok memnun kalmış olmalı... Yoksa, o pencerelerinden boru sesi gelen itfaiye lojmanlarının önünden geçerken, adam bir parça daha sosis vermezdi herhalde. Gerçi bu ikinci parça birincisine nazaran daha ufaktı ama... Canım 20 gram kadar vardı işte.

«Acaip adam, maksadı beni tavlamak. Hiç tasalanmayın bayım, kaçacak halim yok zaten. Nereye emrederseniz oraya gideceğim.»

— Psstt, psstt, bu taraftan.

«Oboukhov sokağına mı? Tamam canım, bilmediğim bir sokak değil.»

— Psstt.

«Geliyorum, seve sev... Yok, yok... afedersiniz ama kapıda kapıcı var. Bundan kötü bir şey zaten olamaz dünyada. Hatta öyleki, çöpçülerden de tehlikeli. Tam nefret edilecek bir ırk, kedilerden bin kat daha iğrenç. Altın düğmeli post yüzücüsü.»

— Hadi bakayım, korkma, gir içeri.

— İyi günler Filip Filippoviç.

— İyi günler Fiodor.

ba kapıcının gözleri önünde eve köpekleri alabilen bu adam kim acaba? Gerçi kapıcı bir şey söylemedi ama,

«Dedim ya, çok müthiş bir adam, köpek tanrısı. Aca-

kasketinin altından pis pis bana bakmaktan da geri kalmadı. Çok doğal bir şeymiş gibi geçmeme izin verdi. Tabii verecek, çünkü ben «O»nunlayım, «O»nunla giriyorum... İstersen bir dokun bakayım. Bir proleterin baldırını ısırmak ne zevkli olur şimdi, sen proleter değilsen senin kardeşin ne fark eder? Şimdiye kadar yediğim tüm süpürgelerin acısını çıka...»

— Hey, gel bakalım.

«Geliyorum, geliyorum, korkmayın. Siz nereye, ben oraya. Bana yolu gösterin yeter. Yaralı olmam da hiç önemli değil.»

Filip Filippoviç'in sesi merdivende çınlar.

— Posta falan geldi mi bugün, Fiodor?

Zemin kattan saygılı bir ses:

— Hayır efendim, acele ancak saygılı bir tonla sürdürdü konuşmasını:

— Yalnız üç numaraya yeni birileri taşındı.

Büyük kurtarıcım olduğu yerde kaldı, merdivenden aşağı sarkarak yeniden sordu. Gözleri yuvalarından fırlamıştı.

— Nee, nee?

Aşağıdan kapıcı, başını kaldırıp ellerini boru yaparak yanıtladı.

— Dediğim gibi, dört kişiler.

— Allahım, olacakları görür gibiyim. Pekiyi, nasıl tipler?

— Şöyle böyle.

— Fiodor Pavloviç'e ne oldu?

— Tuğla ve kontrplak almaya gitti. Daireyi bölmelere ayıracaklarmış.

— Bu da nereden çıktıki şimdi böyle?

— Sizin daire hariç, Filip Filippoviç, bütün dairelere yeni adam alacağız fazladan. Biraz evvel yeni idare meclisi seçildi, eskileri kapıya koydular.

— İnanılacak gibi değil. Ayayay... Psstt, psstt.

«Geliyorum, geliyorum, bundan da hızlı çıkamamya, her tarafım sızlıyor. Afedersiniz, pabuçlarınızı yalayabilir miyim?»

Aşağıda, kapıcı gözden kayboldu. Mermer merdiven sahanlığında, borulardan tatlı bir sıcaklık yayılıyordu. Birkaç basamak daha çıktıktan sonra köpek kendini kraliyet dairesinin önünde buldu!

Etin kokusu taa üç kilometre öteden duyulsun da, okumayı öğrenin bakalım. Buna rağmen, eğer Moskova'da oturuyorsanız işiniz iştir. Dünyanın bir numaralı aptalı bile olsanız okumayı sökebilirsiniz, hem hiç yardım falan görmeden. Sözgelimi, kentte yaşayan kırkbin köpek içinde sosis sözcüğünü heceleyemeyen tek bir aptala rastlayamazsınız.

Topak ilk olarak renklerle öğrenmeye başlamış, daha dört aylıkken Moskova'nın her tarafında asılı olan, mavi yeşil renkte, MSPO yazılı —et ticareti— tabelâları öbürlerinden ayırdetmeyi başarmıştı. Tabii, devamlı surette tekrarlamak, renk ve kokuyu birlikte algılamak gerekir. Bir defasında talih kötü bir oynamış, çevrenin benzin kokması nedeniyle burnunu kullanamayan Topak, mavi bir tabelânın ardından, mezbaha diye kentin elektrik santralına dalmış, hayatında ilk olarak elektrik telini hazin bir şekilde tanıma olanağına sahip olmuştu. Ceryan çarpması yanında, arabacı kamçısı halt etmiş! Bu kötü olay Topağın hayatını değiştirmiş ve ona düşünmesini öğretmişti. Kuyruğu, bacakları arasında, canhıraş bir feryatla dışarı fırlayan Topak, «mavinin» her zaman «et» demek olmadığını ilk olarak kavramıştı.

Bu olaydan sonra okuması hızla ilerlemişti. İlk olarak Glavryba sokağının son harfi olan «A» ile ondan sonra gelen «B» yi öğrendi. Tersten başlamasının nede-

ni, sokağın köşesinde sürekli nöbet tutan bir polis yüzünden daha ileriye gidip geri kalan harfleri göremememesiydi. Dışarıya sosis kokusu ve akordeon sesi taşan lokaller Topağın «yemin etmek ve bahşiş vermek yasaktır», anlamına gelen *İnter*... cümlesini hecelemesine yardım etmiş, içi koyu bir maddeyle dolu şişelerin şarap şişesi olduğunu kavramıştı.

Lüks apartmanın önüne gelince, yabancı durdu ve kapıyı çaldı. Onu buraya dek izlemiş olan köpek başını kaldırdı ve zilin yanındaki, üzerinde isim yazılı olan büyük tabelâyı hecelemeye çalıştı. İlk üç harfi hemen söktü: P—r—o, Pro, fakat gerisini okumak olanaksız, harfler kirden görünmüyor. Yoksa buda mı bir proleter diye sordu kendi kendine. Yeniden kafasını kaldırıp adamı uzun uzun kokladı: «Olamaz canım, bir proleter gibi kokmuyor. Bu «Pro»yla başlayan kelime bilimsel bir şey olsa gerek, ama ne ki acaba.

Pembe camın arkasında aniden bir ışık yandı, üzerinde beyaz bir önlük, elinde bir tepsi taşıyan güzel bir kadın kapıyı açtı. Köpeğin içini ılık bir şeyler kapladı. Kadının eteği inci çiçeği kokuyordu. «Hayat dediğin işte böyle olur» diye düşündü köpek.

— Lütfen içeriye teşrif eder misiniz, bay Topak diye alaycı bir ifade ile seslendi adam.

Topak kuyruğunu sallıyarak içeri girdi. Girişteki eşyaların çokluğu hemen dikkatini çekti. Bir süre, karşısındaki boy aynasında yaralarını seyretti. Gözüne çarpan başka bir şey de, odadaki ren geyiği boynuzlarının çokluğu idi. Ayrıca çok sayıda çizme ve kürk vardı. Tavandaki lale biçimli beyaz avize ise oldukça güzeldi.

— Bu «şeyi» nereden buldunuz, Filip Filippoviç? diye sordu genç kadın tatlı bir gülümseyişle, bir yandan da adamın paltosunu çıkartmasına yardım ediyordu «sanıyorum her tarafı bit dolu.»

— Ah saçmalıyorsun, biti de nereden çıkarttın? dedi adam hecelerin üstüne basarak. Paltosunun altından, halis İngiliz kumaşından yapılmış siyah bir takım gözüktü Filip Filippoviç'in. Elbisenin karın kısmında altın bir zincir asılıydı.

— Doğru dur bakayım. Rahat dur diyorum değil mi sana, aptal hayvan. Bitmiş.. Hmmm, bir yanık. Doğru dursana.. Kim yaptı ki bunu sana?

«Şu ipten kurtulmuş aşçı bozuntusu» diye inledi köpek. Gözlerinden yaş akıyordu.

— Zina, bunu al muayene odasına götür, bana da temiz bir gömlek getir.

Kadın ıslık çalarak parmaklarını şıklattı, köpek biraz tereddütten sonra peşinden gitmeye başladı. Uzun bir koridorda ilerlediler. Vernikli bir kapının önünden geçip sağa döndüler. Hem karanlık, hem de, kokusu köpeği ürküten bir odaya girdiler. Kuru bir düğme sesinin ardından oda gözleri kamaştıran bir şekilde aydınlandı. Sanki her yandan ışık fışkırıyordu.

«Hayır, çok afedersiniz, ama teslim olmayacağım, diye kendi kendine söylendi köpek. Sizin de, sosislerinizin de, cehenneme kadar yolu var. Beni nereye getirdiklerini şimdi anlıyorum. Köpekler hastanesine. Biraz sonra risin yağı içerecekler, sonra da ellerine birer bıçak alıp girişecekler yaramın üzerine. Sanki yeteri kadar acı çekmiyorum.

— Hey, nereye gidiyorsun? diye bağırdı Zina.

Kaçmaya çalışan köpek kayıp, vücudunun sağlam tarafı ile kapıya bindirdi. Olduğu yerde dönüp içi pamuk dolu bir kovaya çarptı ve içindekilerin yere saçılmasına yol açtı. İçi hastane malzemesi ile dolu olan bu dolaplar, köpeğin çevresinde dönmeye başlamıştı sanki. Topak birdenbire hastabakıcının suratıyla karşı karşıya geldi.

— Pis hayvan, sana dur diyorum değil mi, diye bağırdı Zina, umutsuz bir biçimde.

«Acaba yangın merdiveni nerede olabilir » diye, düşündü köpek. Belki arkasında bir çıkış vardır diyerek, bütün gücüyle pencerelerden birine atıldı. Çevreye cam parçaları saçıldı ve bu arada kırmızı bir sıvıdan çok pis bir koku yayılmaya başladı. Köpeğin cam zannettiği şey ecza dolabından başka bir şey değildi. Bu arada kapı açıldı ve içeri Filippoviç girdi.

— Doğru dur pis vahşi, diye bağırarak, ayaklarından yakalamak için köpeğin üzerine atıldı. Zina, boynundan tut şu namussuzu!

— Allahım, bu ne biçim hayvan böyle.

Kapı tekrar açıldı ve içeriye, köpeğin tanımadığı, üzerinde iş gömleği olan bir erkek girdi. Adam köpeğe hiç bakmadan, doğru bir dolaba gitti ve elindeki pamuğa şişelerden birinden bir sıvı damlattı. Birden, pamukla birlikte köpeğin üzerine atıldı. Fakat bu sırada köpek, adamın bacağından ısırdı. Adam canı yanmış olmasına rağmen köpeği bırakmayarak eterli pamuğu burnuna yapıştırdı. Topak, nefesinin durduğunu, ayaklarının yerden kesildiğini hissetti sanki... Birkaç adım attıktan sonra yere, cam parçalarının arasına yığıldı. «Tamam, diye düşündü. Demek ki sonum geldi, allahaısmarladık Moskova, artık ne arkadaşlarımı, ne işçileri, ne de sosisleri bir daha göremeyeceğim. Ama herhalde köpekler cennetine gitmeyi hak etmişimdir.

Bayım, beni niye öldürdünüz ki?»

Bu düşüncelerden sonra kendisini kaybeden köpek, upuzun hareketsiz kalıverdi.

Kendine geldiğinde hafif bir baş dönmesi hissetti. Sol böğründeki yanıkları artık acı vermiyordu. İlk ola-

rak sağ gözünü açınca vücudunu saran bantları gördü. «İsteklerine eriştiler köppoğluköpekler, diye geçirdi içinden ama, pek de fena olmadığını kabul etmek gerekir.»

Bu sırada biri tepesinde şarkı söylüyordu. İyice şaşıran köpek, iki gözünü birden açtı ve iki adım ötesinde beyaz bir tabureye dayanmış, dizine kadar sıvalı bir erkek bacağı gördü. Pantolonun ve iç donunun altından ortaya çıkan bacaktan kan sızıyor ve birisi yaranın üzerine tentürdiyot sürüyordu.

«Allahım, bu benim ısırdığım yer değil mi? diye düşündü kendi kendine. Benim eserim.. Allah kahretsin beni!...»

— Doktoru niye ısırdın ki, canavar? camı kırmanda cabası.

— Vouuuuu, diye karşılık verdi köpek.

— Tamam, tamam yeter. Şimdi rahat dur.

— Bu kadar sinirli bir köpeği buraya kadar getirmeyi nasıl becerdiniz? diye sordu adam, tatlı bir sesle.

— Tatlılıkla. Canlıları ancak tatlılıkla yola getirebilirsin. Aklen, bu kadar geri kalmış yaratıkları, kuvvete baş vurarak ele geçiremezsin. Oysa kimi kişiler terörle her şeyin yapılabileceği inancındadır... Hayır, hayır: Terör hiç bir zaman bir çözüm yolu değildir, ister beyaz olsun, ister kırmızı... isterse de kahverengi. Terör algılama yeteneği tümüyle uyuşturur. Zina, bu obur hayvan için kırk kapiklik Cracovie sosisi aldım, bir ara karnını doyuruver.

Bu sırada cam kırıklarını süpüren bir kadının alaycı sesi duyuldu:

— Cracovie, bunun için yirmi kapiklik et artığı alamaz mıydınız kasaptan? Bu sosisi kendim için saklamayı tercih ederdim.

— Sakla da bak ne oluyor. Bu sosis insan midesi için tam bir zehirdir. Her şeyi ağzına atan ufak çocuklara

benziyorsun sende ha. Bak sana söyleyeyim, eğer kolik olursan vallahi kılımı bile kıpırdatmam seni iyileştirmek için.

Bu arada sokak kapısı arka arkaya çalındı ve açılan kapıdan kimi sesler gelmeye başladı. Filip Filippoviç izmaritini bir kovaya attı, gömleğinin düğmelerini iliklediı ve aynanın önünde bıyıklarını düzelterek köpeğe döndü:

— Pstt, bu tarafa. Şimdi muayene saati.

Köpek yerinden kalktı ama, biraz sallanıyordu. Ancak kendini toparlayarak Filip Filippoviç'in peşinden dışarı çıktı. Vernikli bir kapı açıldı ve köpek Filippoviç'in yazıhanesine daldı: Topak, hayatında ilk kez bu kadar güzel bir oda görüyordu. Duvarlarda, masalarda, dolaplarda irili ufaklı lâmbalar yanmaktaydı. Duvarın birinde ise koskocaman, içi doldurulmuş bir baykuş asılıydı.

— Yat, diye emretti, Filippoviç.

Yazıhanenin kapısı tekrar açıldı ve köpeğin, ayağını ısırdığı adam içeri girdi. Topak, genç ve sakallı olan adamın çok yakışıklı biri olduğunu düşündü. Gelen, bir kâğıt uzatmıştı.

— Eskilerden.

Filip Filippoviç, ciddi bir yüzle, hastanın girebileceğini söyledi.

«Güzel, bulunduğum yer bir hastane değil, başka bir şey, ama ne? diye düşündü köpek. Biraz yerinden doğruldu, ama yeniden kanepenin yanındaki halıya uzandı. Güzel bir öykü, bunu aydınlatmak gerek.

Aynı anda kapı açıldı ve içeri, köpeği şaşkınlıktan havlamak zorunda bırakan bir yaratık girdi.

— Sessiz ol bakayım, dedi Filippoviç, sesinde köpeği paylar bir ifade vardı.

Ama, kıymetli arkadaşım, ne kadar değişmişsiniz.

Yeni gelen, Filippoviç'e saygılı bir selâm verdi.

— Pantolonunuzu indirir misiniz lütfen, dedi, Filippoviç yerinden kalkarak.

«Allahım, bu kuş da nereden çıktı böyle...» diye geçirdi köpek.

Kuş dediği adamın yemyeşil, ensesine doğru kahverengine çalan saçları, suratı kırışık dolu olmasına rağmen, yeni doğmuş bir çocuk gibi pembe bir teninin olması ve üzerinde durmaya çalıştığı dümdüz bir sol bacağının bulunmasıydı, bu da köpeğin hayretten havlamasına neden olmuştu. Adamı merakla izleyen köpek, bir anda bütün dertlerini unutmuştu sanki.

— Ouahh, ouahh. (Kesik kesik havlamalar)

— Kes sesi! Uyumanız nasıl dostum, bir zorluk çekmiyor musunuz?

— Oh... Profesör, tam olarak yanılıyorsunuz. Olanaksız bir şey, inanılacak gibi değil...Yirmibeş senedir böyle bir şey görmedim .İnanın ki her gece en azından bir düzine kızı... Çok pozitif bir değişme olduğunu kabul edersiniz... Siz bir sihirbazsınız profesör.

Hımm diye bir şeyler geveleyen Profesör, adamın göz kapaklarını kontrol etmeye başladı. Bu arada, adam pantolonunun düğmelerini çözüp indirmişti. Altından, krem renginde acaip bir don göründü. Parfümlü, üzerinde kedi desenleri olan bir don. Kedilere karşı büyük bir alerjisi olan köpek, öyle bir havlamaya başladı ki, bu acaip mahlûk korkuyla yerinden sıçradı.

— Ayyy!

— Dur bak, seni bir elime geçirirsem... Şey, korkmanıza lüzum yok, ısırmaz.

«Isırmam mı?» Köpek iyice afallamıştı.

Adamın ceplerinin birinden, üzerinde çıplak kadın resmi bulunan küçük bir zarf düştü. Acayip mahlûk eğil-

di ve pancar gibi kıpkırmızı bir suratla resmi alıp yine cebine soktu.

— Fakat yine de dikkat edin, diye tavsiyede bulundu Filip Filippoviç, alaylı bir sesle.

— Aslında dikkat ediyorum da, işte... 25 senedir ilk olarak... Son kez 1899'da Paris'te... Paix caddesi...

— İyi de saçlarınız niye yeşil?

— Kabahat bende değil, saç boyasında. Daha doğrusu bunu satan hinoğluhinde. Kafalarını ezmek lâzım bu gibi insanların. Ne yapmamı tavsiye edersiniz bu durumda doktor

— Valla... hepsini kırptırın.

— Profesör, sonradan çıkacaklar yine beyaz olacak. Kaldı ki saçsız, iş yerine gidemem. Zaten üç gündür gitmiyorum. Ah profesör, saçlarımı da gençleştirecek bir yöntem bulabilseydiniz!

— O da olacak bir gün inşallah... Gözlerinde acaip bir parıltıyla Filip Filippoviç köpeğin üzerine eğildi ve okşamaya başladı.

Doğrusunu söylemek gerekirse, bu kadar iyi bir netice alacağımı ummamıştım. Giyinebilirsiniz.

Adam giyindi ve Filip Filippoviç'in önüne içi para dolu bir paket bırakarak, elini sıktı.

— Yalnız, iki haftadan önce gelmeyin ve de dikkatli olun.

— Profesör, siz hiç merak etmeyin.

Acaip mahlûk son bir gülümseyişle kapıdan çıktı ve kayboldu. Birkaç dakika sonra sokak kapısı çaldı ve elinde bir kâğıtla «ısırılmış adam» içeri girdi.

— Kâğıttaki yaş tutmuyor Filippoviç. Tahminime göre 55 - 56 yaşlarında olmalı, dışarıda bekliyen kadın.

Bu arada kadın içeri girdi. Başına, kulaklarının üzerine kadar inen bir şapka geçirmişti. Boynundaki kol-

yeler ve yanaklarındaki kırmızı boyalarla, tam bir taş bebeğe benziyordu.

— Hanımefendi, kaç yaşındasınız? diye sordu Filippoviç.

Kadın bir an korkuyla baktı, sararmıştı.

— Yemin ederim Profesör, benim dramımı bir bilseniz!

— Bayan, lütfen yaşınızı söyleyiniz!

— Namus sözü ki 45.

Kendisini tutamayan Filip Filippoviç bağırmaya başlar.

— Bayan, bayan, burada beni bekliyenler var. Lütfen zamanımı almayın. Sadece siz yoksunuz...

Kadının göğsü bir körük gibi sarsılıyordu.

— Olur, söyleyeceğim, ama yalnız size... zira siz bir bilim adamısınız... 51, dedi. Yüzünde acıklı bir gülümseme belirdi.

— Lütfen külotunuzu indirin bayan, diye emretti Filippoviç.

Bu kez sesi daha yumuşaktı. Odanın bir köşesinde duran paravanayı gösteriyordu bir yandan da.

— Bütün bunlara sebep sevdiğim adam, diyordu kadın. Yüzü kızarmıştı. Son çarem bu, zira çocuk benden çok daha genç.

Kadın soyunurken bir dantel parçası düşürdü köpeğin üzerine. Gözlerinin üzerine dantel parçası düşen köpek birden hiddetlendi.

«Cehenneme kadar yolu var» diye düşündü. Topak, neler olduğunu anlamaya çalıştı, ancak sonunda vazgeçti. «Boşver canım, anlamaya çalışacağımda ne olacak sanki, nasıl olsa birşey anlamayacağım» diye düşündü. Filippoviç'in bir küvete attığı tüplerden çıkan sesle düşüncelerinden sıyrıldı. Kadın, kırmızı bir yüzle, elleri göğsünün üzerinde, doktora doğru, umutlu bakışlarla

bakıyordu. Doktor ise kaşları çatık, önündeki kâğıda bazı şeyler yazmaktaydı.

— Bayan, size dişi bir maymunun yumurtalıklarını takacağım! dedi ciddi bir tonla.

— Bir dişi maymun mu? Böyle birşeyin mümkün olduğunu bilmiyordum.

— Evet, mümkün.

— Olur, ameliyat ne zaman olacak? Bu arada sesi kısılmış, rengi atmıştı.

— Hımmm... Pazartesi sabahı kliniğe gelirsiniz, asistanlarım sizi hazırlar.

— Ama, klinikte kalmak istemiyorum, burada yapmak mümkün değil mi?

— Olur, fakat size biraz pahalıya patlar: 50 Ruble.

— Tamam, kabul ediyorum, profesör.

Yaralarının acısı artık geçmiş olan köpeği, tatlı bir sıcaklık sarmış, hafiften uyuklamaya başlamıştı. Hatta bu arada, tatlı bir düş bile görmüştü: Büyük bir zevkle yerinden fırlayıp, duvarda asılı baykuştan birkaç tüy kopardı!.. Ama sonra tepesinde çınlayan bir sesle, uyanmak zorunda kaldı. Tepesindeki ses:

— Fakat ben Moskova'da çok tanınmış bir kişiyim profesör! Bu durumda ne yapabilirim ki?...

Filip Filippoviç'in sesi istekli bir tona bürünmüştü.

— Bayım, bayım, bunu önceden düşünseydiniz. Kız kaç yaşında?

— On dört profesör. Anlıyor musunuz, eğer bu iş meydana çıkarsa, mahfolurum. Yakında yabancı bir ülkeye atanacağım.

— Pekiyi, iki ay daha bekleyip, evlenin kendisiyle!

— İyi ama, ben zaten evliyim!

— Ah! Bayım, bayım... diye kafasını salladı profesör.

Bütün gün boyunca buna benzer olaylar sürüp gi-

diyordu. Hastalar geliyor hastalar gidiyor, kapılar açılıyor, kapanıyor ve Filip Filippoviç sürekli not almayı sürdürüyordu.

«Tuhaf bir yer» diye düşündü köpek. «Pekiyi, beni ne yapmaya yanına aldı ki? Niyeti, beni hep burada mı tutmak yoksa... Oysa cins bir köpek alacak kadar parası var. Yoksa, ben bir köpek güzeliyim de, şimdiye kadar farkına mı varmadım... Her neyse, şansım varmış... Fakat şu duvardaki baykuş yok mu...»

Köpek tümüyle ayılmıştı bu sırada. Vakit epeyce geçmişti. Kapının zili, ancak kapının açılmasıyla durdu. Kapı açılır açılmaz içeriye sade giyinmiş dört genç girdi.

«Bunlar ne arıyorlar burada...» diye sordu kendi kendine köpek.

— Burada bulunmamızın nedeni profesör, diye söze başladı tepesinde, kıvırcık, bir tutam saç olanı; şudur ki...

— Baylar, bu havada çizmesiz dışarı çıkmakla zaten hata etmişsiniz, diye sözünü kesti adamın Filip Filippoviç. Hem üşütüp hasta olacaksınız, he mde halılarımı kirletiyorsunuz. Bu halıların Şark halısı olduğunu söylememe bilmem gerek var mı?...

Adam sustu ve dördü birden şaşkın şaşkın profesörü süzmeye başladılar. Ne varki sessizlik yalnızca birkaç saniye sürdü. Bu kez şeftali kafalısı söze girdi.

— Birincisi, biz «Bay» değiliz...

— İkincisi, erkek misiniz, kadın mısınız? diye sözünü kesti adamın Filippoviç.

Bir ikinci duraklama daha geçirdi dördü de. Bu kez kendini toparlayan ilk konuşan oldu:

— Ne fark eder ki «arkadaş?»

— Ben bir kadınım meselâ, diye atıldı şeftali kafalısı. Kıpkırmızı olmuştu.

— O zaman siz şapkanızı kafanızda tutun daha

iyi, size gelince sayın bay, sizin şapkanızı çıkarmanızı rica edeceğim konuşurken.

— Sizin sayın bayınız değilim, diye cevap verdi adam, şapkasını çıkararak.

— Bizim buraya gelmemizin nedeni...

— «Biz» dediğiniz de kimler oluyor?

— Apartmana yeni taşınanlar. Benim adım Schwonder, bayan Viazenskaya arkadaşlarım Pestroukhine ve Charovkian.

— Demek Fiodor Pavloviç Sablin'in yeni kiracıları sizlersiniz!

— Evet, biziz diye yanıtladı Schwonder.

— Peki, benden ne istiyorsunuz, yalnız biraz çabuk olun, çünkü yemeğe gideceğim.

— Biz aynı zamanda idare meclisini teşkil ediyor ve apartmanların daha rasyonel bir hale getirilmeleri için çalışmalar yapıyoruz. Size gelmeden önce de bu konuyu aramızda görüştük.

— Neyi görüştünüz, neyi? diye kızmaya başladı Filip Filippoviç. Lütfen daha açık konuşun, çünkü söylediklerinizden hiçbir şey anlamıyorum.

— Apartmanlara dana fazla sayıda kiracı alma sorunu üzerine...

— Yeter, anladım. Fakat bu yılın 12 Ağustosunda özel olarak çıkartmış olduğum bir kararla, daireme dışardan tek bir kişi bile giremez.

— Bunu biliyoruz. Fakat sizin bu kadar büyük bir daireyi tek başınıza kullanmanız, düpedüz haksızlık. Tek başınıza tam yedi odaya sahipsiniz.

— Evet ben bu yedi odada yaşıyor ve aynı zamanda çalışıyorum; mümkün olsa bir sekizinci oda daha ilâve edeceğim, çünkü bir kitaplığa ihtiyacım var.

— Demek bir sekizinci oda daha ha... Acaba daha başka istekleriniz de var mı?

— Bakın, hem bekleme odası, hem de kütüphane olarak kullandığım bir oda, yemek odası ve çalışma odası, eder üç. Bunlara ek olarak bir pansuman, bir de ameliyat odası, eder beş... Yatak ve misafir odalarını da bunlara ekleyerek sanırım yedi eder. Sonuç olarak, çok sıkışık bir durumda olduğumuzu iddia edebilirim. Ama mümkün değil, alçakgönüllülüğüme verin. Şimdi yemeğe gidebilir miyim?

— Özür dilerim dedi dördüncüsü, iri bir bok böceğine benziyordu.

— Affedersiniz, diye araya girdi Schwonder. Biz de zaten mutfaktan ve pansuman odasından bahsetmeye gelmiştik. İdare Meclisi'nin almış olduğu karara göre, yemek odasını derhal boşaltmanız gerekiyor. Moskova'da kimsenin yemek odası yoktur. Isadora Duncan'ın bile.

Pembeleşmiş bir suratla dinliyordu konuşanı Filippoviç.

— Pansuman odasına gelince, onu da çalışma odanızda yapabilirsiniz, diye devam etti Schwonder.

— Pekii, yemeğimi nerede yiyeceğim?

— Yatak odasında!

Pembeden griye dönmüş bir suratla ve boğulurcasına bir sesle konuşmaya başladı Filip Filippoviç.

— Yemeği yatak odasında yiyeceğim, pansuman odasında kitap okuyacağım, bekleme salonunda giyineceğim, misafir odasında ameliyat yapacağım ve analizlerimi de yapsam yapsam herhalde mutfakta yapabileceğim! Bana bakın! Belki Isadora Duncan böyle yapıyordur, hatta belki de banyo küveti içinde tavşan besliyordur, fakat benim adım Isadora Duncan değil! (Bu arada Filippoviç'in rengi kırmızıya dönmüş sonra da sapsarı kesilmişti.) Ben yemeğimi yemek salonunda yemeye ve ameliyatlarımı da ameliyat odasında yapmaya devam

edeceğim, bu böyle biline. Bu söylediklerimi İdare Meclisi'nde aynen tekrar edersiniz. Lütfen siz de işlerinizin başına dönün ve benim de, yemeğimi, her normal insanın yediği yerde yemek üzere rahat bırakın! Yani yemek odasında, koridorda veya çocuk odasında değil!

— Mademki durum böyle, bize, hakkınızda rapor hazırlamaktan başka yapacak bir şey kalmıyor.

— Haa, demek böyle, bir dakika bekleyin baylar.

«Ne haşin erkek» diye düşündü köpek, «Tam da benim gibi. Ne yapmayı düşünüyor acaba? Bana sorarsanız, dördü de papazı buldu. Göster şunlara Filippoviç. Grrr... Grrr...»

Bu arada Filippoviç telefonu açtı ve konuşmaya başladı.

— Piyotr Alexandroviç'i rica ediyorum... Çok teteşekkür. Piyotr Alexandroviç? Sizi bulabildiğime çok memnun oldum. Şey, sizin ameliyatınızdan maalesef vazgeçmek zorundayız. Neden mi? Moskova'da ve bütün Rusya'da çalışmalarıma son veriyorum. Biraz önce üç erkek ve erkek kılığındaki bir kız, dört kişi geldi. İkisinde tabanca vardı. Ve dairemi elimden almak için tehdit etmeye başladılar.

— Ama profesör, diye şaşırmış bir şekilde konuşmaya çalıştı Schwonder.

— Affedersiniz ama, bütün söylediklerini burada size tekrar etmeme terbiyem elvermez. Tek bir kelimeyle, benim ameliyat odamdan vazgeçmemi ve dolayısıyla sizi, şimdiye kadar tavşanlara bakmış olduğum hücrede ameliyat yapmamı istediler. Bu şartlar altında çalışamayacağımı herhalde kabul edersiniz. Ameliyatlarımı Schwonder'e bırakıyorum, belki kendisi yapar! Ne mi yapmalı? Vallahi bunu ben de bilmiyorum. Nasıl .. Yok, Piyotr Alexandroviç daha fazla tahammül edemem artık, bıçak kemiğe dayandı. Bu, ikidir başıma geliyor...

Nasıl?.. Hımmm... Nasıl arzu ederseniz. Fakat bir şartla: Bunun hem Schwonder'in hem de onun gibilerin kapıma dahi yaklaşmalarını yasaklayacak bir kâğıt olması gerekir. Her zaman için geçerli bir kâğıt... Tamam o zaman anlaştık... Tabii, tabii veriyorum.

Telefonu Schwonder'e uzattı.

— Konuşmamızın şeklini bu kadar değiştireceğinizi tahmin etmemiştim, diyerek kızgın bir şekilde telefonu kapattı adam.

— Dinliyorum. Evet... İdare Meclisi... Biz hiçbir zaman kuralların dışına çıkmadık... Profesörün büyük işlerle uğraştığını biliyoruz. Tamam mademki öyle...

Schwonder kızgın bir suratla kapadı telefonu.

«Nasıl dağıttı ortalığı...» diye keyiflendi köpek.

— Utanılacak bir durum, diye devam etti Schwonder.

— Eğer şimdi bir toplantı olsaydı, gösterirdim ben, o Piyotr Alexandroviç'e, diye söze girdi kız.

— Ah! İsterseniz böyle bir toplantı yapabiliriz!

Kadının gözleri kısa bir an ateş saçar gibi parlamıştı.

— Evet alay etmenizi anlıyorum, şimdi gidiyoruz. Acaba Alman çocukları yararına birkaç kitap almaz mısınız? diyerek cebinden bazı kitaplar çıkardı kadın. Tanesi elli kapik.

— Hayır çok mersi.

— Niye almıyorsunuz?

— İstemiyorum.

— Alman çocuklarına acımıyor musunuz?

— Acıyorum.

— Yoksa, elli kapik mi çok geldi?

— Hayır.

— Peki niye o zaman?

— İstemiyorum!

— Biliyorsunuz profesör, eğer ünlü bir bilim adamı olmasaydınız ve arkanızda sizi kollayan kişiler olmasaydı —arkadaşı kolundan çeker, fakat kız silkinerek kurtulur—... Ama sizin ve bu kişilerin maskelerini elbet bir gün düşüreceğiz. O zaman sizleri polise teslim etmek büyük bir zevk olacak.

— Peki ama hangi nedenle?

— İşçi sınıfına karşı olduğunuz için.

— Evet, karşıyım ne olacak! Şimdi artık yemeğimi getirtebilir miyim? Müsaade eder misiniz?

Dört kişi odadan çıktılar ve sokak kapısının büyük bir gürültü ile kapandığı duyuldu.

IV

Üzerleri çiçek motifleriyle süslü tabaklarda, yılan balığı getirilmişti. Ayrıca büyük bir tahta tabağın içinde peynir ve ufak gümüş bir fıçıcığın içinde havyar bulunuyordu. Tabakların arasında ise birkaç narin bardak ve üç kristal sürahiyle votka. Bütün bu sayılanlar meşe ağacından yapılmış muazzam büfenin yanına konmuş, mermerden bir masanın üzerine sıralanmıştı.

Odanın ortasında ise üzeri beyaz bir örtüyle örtülü masif bir masa yer alıyordu. Masanın üzerine iki kişilik bir yemek takımı, üçgen biçimde katlanmış peçeteler ve üç koyu renkli şişe konmuştu. Zina, elinde üzeri kapalı büyük bir gümüş tepsiyle içeri girdi. Tepsiden çıkan çekici kokular, köpeğin ağzını sulandırmıştı. Yeter «Semiramis bahçeleri,» diye düşündü köpek, kuyruğunu yere vurarak.

— Gelin buraya, diye emretti Filip Filippoviç. Ama doktor Bormental hayvana dokunmayın. Hatta sözümü dinlerseniz İngiliz votkası dahi içmeyin, bizim Rus votkası yeter de artar bile.

«Isırılmış», Filip Filippoviç'in dediğini yaptı ve bardaklara Rus votkası koydu.

— Devletin yaptığı votka mı?

— Allah korusun, hakiki votka bu işte. Daria Petrovna kendisi yapıyor.

— Halbuki tekelin çıkardığı votka çok iyi diyorlar,

30 derece alkol varmış. Filip Filippoviç babacan bir tavırla adamın lafını kesti.

— Votkanın 40 derece olması lâzım, 30 değil, bu bir. İkincisi de tekelin, içine başka neler kattığını bir onlar, bir de Allah bilir.

Kafalarından neler geçtiğini bilebilir misiniz?

— Tabii haklısınız.

Filip Filippoviç bardağını bir seferde boşalttı.

— Bana güvenin doktor Bormental ve siz de bundan için.

Sözlerini ve hareketlerini birleştirerek iri dişli gümüş çatalını köfteye benzer bir şeye daldırdı.

«Isırılmış da» ona öykünür.

— Kötü mü? diye ağzı dolu bir şekilde sordu Filip Filippoviç.

— Ha, cevap verin, sevgili doktor.

— Kıyas edilemiyecek kadar güzel.

— Hem de nasıl. Rusya'da sadece mal sahipleri kaldı Bolşevikler tarafından öldürülmeyen ve sıcak çerez yiyebilen. Ve bütün Moskova çerezlerinin içinde bu yediğimiz başta gelir.

— Hey tut bakayım.

— Köpeği yemek odasında doyurursanız bir daha buradan çıkaramayız diye, araya girdi bir kadın.

— Zararı yok, hayvancağız açlıktan ölecek neredeyse.

Filip Filippoviç köpeğe çatalının ucuna batırılmış bir et parçası verdi: Hayvan lokmayı lezzetle yutarken, profesör de çatalını parmakları yıkamak için kullanılan suya batırarak bir kahkaha attı.

Tabaklardan pişmiş istakoz kokusu yayılıyordu çevreye: Köpek de masanın yanında cephaneliği koruyan bir nöbetçi gibi dikilmekteydi. Bu arada Filip Filippoviç konuşmaya başladı.

— Yiyecek, İvan Arnoldoviç, alelade bir şey değildir.

Yemek yemenin de bir yolu vardır ki bunu herkes bilemez.

İnsan sadece ne yiyeceğini değil, ne zaman ve nerede yiyeceğini de bilmeli. Ayrıca, eğer hazımsızlıktan şikayet ediyorsanız hiç bir zaman yemekte tıptan ve bolşevizmden bahsetmeyeceksiniz.

Ve daha mühimi, yemeklerden evvel asla bir Rus gazetesi okumayacaksınız.

Hm... Ama başkası yok ki.

— O zaman hiç gazete okumayın. Kendi kliniğimde otuz kişi üzerinde deneme yaptım. Netice ne oldu biliyor musunuz? Okumayanların kısa zamanda iyileşmelerine karşılık, ellerine birer 'Pravda' verdiklerim bir süre sonra zayıflamaya başladılar.

— Mm... diye bir ses çıkardı, yüzüne içkiden renk gelmiş olan «Isırılmış».

— Sadece zayıflamakla da kalmadılar. Ayrıca refleks zayıflaması, iştah kesilmesi ve sinirlilikte cabası...

— Hay şeytan.

— Tas tamam. Ama ben ne yapıyorum ya şimdi, kalkmış tıptan bahsediyorum.

Filip Filippoviç koltuğunun arkasına yaslandı ve zile bastı.

Zina kapıda gözüktü. Köpek bu arada önüne konan kotlet parçalarını yutmakla meşguldü. Bu parçadan sonra müthiş bir halde uykusunun geldiğini ve bir lokma daha yiyemiyeceğini farketti.

«Ne acaip şey» diye düşündü. «Yemeyi dahi gözü görmeyebiliyor adamın»... Ama yemekten sonra sigara içmek için de insanın deli olması lâzım».

— Saint - Julien oldukça iyi bir şarap, fakat bulmak zor oluyor.

Filip Filippoviç tekrar zile bastı, Zina içeri girdi.

— Zinuçka, yandaki apartmandan sesler geliyor, ne oluyor?

— Yeni bir idare meclisi kurmuşlar, onun tartışması var.

— Yine mi diye bağırdı Filip Filippoviç. Artık yeter, buradan çıkmak lâzım. Ama nereye gidilebilir ki? Her şeye yeniden başlamak gerek. Yeni apartman bulmak, su borularını tamir ettirmek ve bunun gibi yüz çeşit şey.

— Çok çabuk sinirleniyorsunuz, diye hafiften güldü Zina.

— Nasıl sinirlenmeyeyimki, evin eski zamanki halini düşündükçe insanın fıttırası geliyor.

— Evet ama siz de çok kötümsersiniz, zaman artık o eski zaman değil, çok şey değişti Rusya'da, diye lâfa karıştı «ısırılmış».

— Sevgili meslektaş, benim prensip sahibi bir kimse olduğumu bilirsiniz. Eğer bir şey söylüyorsam muhakkak o şeyin altında bir gerçek yatıyordur. Ben her şeyi o gerçek üzerine kurarım.

O da şu: evimizde bulunan paltolar ve kavuçuklar...

«Kavukçuçlar mı? Sersem. İnsanın mutluluğu kavuçuklara bağlı değil ya?» diye düşündü köpek. «Ama bu adamında nasıl acaip bir mahlûk olduğunu gördük.»

— Evet, kavuçukları ele alalım mesela. Bu dairede 1903'den beri oturuyorum. Ve bu zamandan 1917'nin martına kadar apartmanın girişindeki kapı daima açıktı, bir tek kavuçuk bot kaybolduğu görülmemiştir. Bu binada 12 daire var ve hergün düzinelerle hasta bana gidip geliyor. Evet 1917 martında aralarında iki tanesi benim olmak üzere, ne kadar bot varsa kayboldu. Bunun yanında üç tane baston, bir palto ve bir de semaver. O zamandan beri evin girişinde kavuçuk yok. Kaloriferi bir

yana bırakalım. O da başka. Haydi sosyal devrim yaptık, onun için kalorifer lüks sayılır diyelim.

Peki niye bu dava başladığından beri lastik ayakkabılarımızı dolaba kitlemek zorunda kaldık? Başlarına bir de asker dikip çalınmalarını önleyelim bari.

Merdivenlerdeki halılara ne oldu? Kim kaldırdı ki onları durup dururken? Yoksa Karl Marx merdiven halıları üzerine bir kuram mı hazırladı. Yoksa Marx'ın giriş kapılarını yasaklayıp, insanların çamuru bahçelerden geçerek arka kapıları kullanmalarını, merdivenleri çamur içinde bırakmalarını tavsiye eden yazılarını mı gördünüz?

— Tabii ki hayır.

— Görüyorsunuz işte. Şimdi işçiler de lastik ayakkabı giyiyor: benimkileri. 1917 martında çalmış oldukları. Kim çalabilir ki? Ben değil herhalde. Burjuva sabimi? Ee. Şeker fabrikatörü Polozov? Asla. Filip Filippoviç kırmızı bir suratla sürdürdü konuşmasını:

— Pekiyi merdivenlerdeki çiçekleri kaldırmakta nesi? Niye yirmi senede iki defa kesilen cereyanlar şimdi her ay bir defa kesiliyor?

Doktor Bormental, istatistik çok korkunç bir şey. Bunu her şeyden önce, son yapmış olduğum çalışmalarda bulunmuş olan, sizin bilmeniz lâzım.

— Bu bir felâket, Filip Filippoviç.

— Hayır, hayır, felâket kelimesini mümkün olduğu kadar az kulanın. Bu sadece bir serap. Felâket ne demek ki, bu kelimeden ne anlıyorsunuz? Meselâ hergün ameliyat yerine dairemde konser verirsem, bu benim felâketim olur, sonum olur.

Eğer tuvalette küvet yerine yere işer ve herkes de benim gibi yaparsa, bu da tuvaletlerin sonu olur. Onun için bu sapık heriflerin «Ekonomik felâkete dur» diye bağırışlarına sadece gülerim.

İster inanın, ister inanmayın, sade gülerim. Onlara tavsiyem, kafalarını taa ki bu tür düşünceler kalmayana kadar duvara vurmak. Ondan sonra kolları sıvayıp hepsi işine baksa zaten «felâkette» biter.

İnsan iki şeyi bir arada yapamaz. Hem tramvayların geçtiği rayları temizleyeceksin bütün gün, hem de İspanya'daki fakirlerin geleceği üzerine kafa patlatacaksın ha? Bunu kimse başaramaz, bizdeki gibi, daha pantolonlarının düğmelerini dahi ilikleyemeyen, Avrupalılardan en az 200 sene geri kalmış kişiler daha hiç başaramazlar.

Filip Filippoviç kendisini adeta kaybetmişti. Devamlı surette konuşuyor, konuşuyordu.

Sözleri yarı uyuyan köpek üzerinde sanki metrodaymış izlenimini uyandırıyordu. Gözlerini her açışında ya duvardaki baykuş, ya hizmetçinin beyaz önlüğü ya da Filip Filippoviç'in bıyıklarıyla karşılaşıyordu.

«Toplantıda falan iyi para toplar bu kadar çeneyle. Ama az iş değil yani.»

— Polis. Polis çağırın. (Filip Filippoviç bağırmaya başlamıştı.) Şapkalı ya da şapkasız, mühim olan, bir polis olması. Bu yandakilerin şamatası yetti artık. Ancak bunların konseri bitince işler yoluna girer.

— Ama siz de devrime karşı bar bar bağırıyordunuz, eğer bir duyan olmuşsa? diye konuştu «ısırılmış».

— Sinir olduğum bir kelime daha, altında nelerin saklı olduğunu kimse bilmiyor. Benim söylediklerim sadece mantığa ve tecrübeye dayanıyor. Bu sözlerden sonra Filip Filippoviç peçetesini yarıya kadar dolu bardağının yanına koydu. Bu arada «ısırılmış» yerinden kalktı ve teşekkür etti.

— Bir dakika Doktor, diye Filip Filippoviç adamı

durdurdu ve pantolonunun cebinden para çantasını çıkardı. Birkaç kâğıt parayı saydıktan sonra «ısırılmış»a uzattı:

— Size bugün 40 ruble borcum var, İvan Arnoldoviç, buyrun.

Köpeğin kurbanı kızararak parayı cebine soktu ve teşekkür etti.

— Bana ihtiyacınız varmı bu gece, Filip Filippoviç?

— Hayır, teşekkür ederim. Yarın bir şey yapamıyacağız. Hem tavşan öldü, hem de bu akşam Bolşoy'da «Aida» oynuyor. Uzun zaman var ki dinlemedim bu parçayı. Benim çok hoşuma gider... Hatırlıyor musunuz Tari - ra - rim...

— İyi, bu gibi şeylere zaman ayırabiliyorsunuz, Filip Filippoviç.

— İki ayağını bir pabuca sokmayan herkes, her şey için zaman bulabilir. Tabii ki, bütün günümü bülbül gibi okumakla geçirip işimi ihmal etsem hiçbir şeyi başaramazdım. Saat 8. Acele edersem ikinci perdeye yetişirim. Ben her zaman iş bölümünden yanayım. Bolşoy'da şarkı söylüyorlar, burada ameliyat ediyorum ve herşey de yolunda gidiyor.

Herkesin kendi vazifesini yapması lâzım. O zaman felâket dediğiniz şey de olmaz işte.

Bir de Arnoldoviç, eğer işe yarar bir ölü bulursanız, organlarını alıp, fizyolojik suya yatırıp, doğru buraya getirin.

— Hiç merak etmeyin, en kısa zamanda olur inşallah.

— Çok iyi. Bu arada biz de bu canavarı uysallaştırmaya çalışacağız. İnşallah yanıkları da en kısa zamanda geçer.

«Benim için üzülüyor, ne iyi adam», diye düşündü köpek. «Artık kim olduğunu biliyorum: Bir sihirbaz, büyücü, köpekler masalındaki melek... Bütün bunların bir rüya olmasına imkân yok değil mi, yoksa?» Farzedelim ki uykudan uyandın ve birdenbire herşey eskisi gibi. Ne bu abajur, ne dolu mide, tekrardan açlık, soğuk, kötü insanlar, «Allahım ne korkunç». Topağa köpekler piyangosunun vurduğu meydandaydı.

«Ne kadar da güzelim. Belki bilinmeyen bir köpek prensiyim de...» diye düşündü köpek, aynadan kahverengi tüylerini zevkle seyrederek. «Meselâ burnumda beyaz bir leke var. Bu nereden gelebilir ki? Soruyorum size. Mutlaka bir soyluluk simgesidir, yoksa Filip Filippoviç önüne çıkan ilk köpeği alır mıydı zannediyorsunuz. Zevk sahibi adam.» Miktar bakımından 45 günde yediği yemeği Filip Filippoviç'lerde bir haftada yemişti köpek, kaliteye gelince burada bahsetmek bile yersiz bir şey olur. Daria Petrovna'nın hergün Smolenskaya pazarından aldığı 18 kapiklik et parçaları yanında, bir de akşam yemeklerinde Zina'nın bütün hayıflanmalarına rağmen Filip Filippoviç yanında yer almasını hesaba katarsak, durum kendiliğinden ortaya çıkar.

Köpek bu arada Filip Filippoviç'in zili çalış biçimini de bellemişti. İki kısa basış, köpeğin sahibini karşılaması için yetip artıyordu bile. Filip Filippoviç pürosu ağzında içeri girer ve sesi bütün evi çınlatırdı.

— Pis hayvan, niye baykuşu parçaladın ha? Ne yaptı ki sana, soruyorum.

Pekiyi Profesör Metchnikov'u niye kırdın ha?

— Hiç olmazsa bir defa sopalamak lâzım bu köpeği, diye lâfa karışırdı Zina, yoksa hiç tahammül edilemez duruma gelecek. Hele şu ayakkabılarımıza bakın, ne hale getirdi.

— Bu evde hiç kimse sopalanamaz, bunu kafana koy. İnsan olsun, hayvan olsun, kaba kuvvetle hiç bir şey elde edilmez.

Bugün et verdin mi?

— Sorduğunuz soruya bakın, patlamadığına hayret ediyorum.

— Bırakın yesin yediği kadar...

Niye parçaladın ki hayvanı, haydut.

— Whouuu, diye sızlandı köpek, sırtüstü yatarak. Boynundan çekerek, köpeğin direnmesine aldırmadan, doktorun odasına götürdüler. Topak bu çekilmeye karşı direndi, dişlerini gösterdi, havladı, tırnaklarını halıya geçirdi, fakat bütün bunlar fayda vermedi. Doktorun odasında, halının üzerinde karnı parçalanmış, naftalin kokulu kırmızı bez parçaları dışarı çıkmış bir baykuşla, masanın üzerinde de bir büstün kırılmış parçaları duruyordu.

— Göresiniz diye odayı mahsus toplamadım, dedi Zina. Keçi, masaya bir çıktı, klak. Ondan sonra baykuşu kuyruğundan bir yakaladı, daha bir şey yapmama fırsat kalmadan parça parça olmuştu hayvan.

— Şimdi burnunu sürtün halıya, anlasın.

Bağırmalar tekrardan başladı. Halıya yapışan köpeği baykuşun olduğu yere kadar sürükleyip burnunu sürttüler.

Köpek gözyaşları içinde sızlandı.

«İsterseniz dövün beni, ama ne olur evden kovmayın.»

— Baykuşu hemen bugün tamirciye bırakmak lâzım. Zina sen de şu 8 Rubleyi al, git köpek için iyi bir tasmayla bir de zincir al.

Ertesi gün köpeğin boynuna geniş parlak bir tasma asılmıştı.

Köpek kendini aynada ilk görüşte korkusundan doğru banyoya kaçtı ve tasmayı çıkarmaya girişti. Fakat bunun mümkün olmadığını çabuk farketti. Zina tasmasından tutarak dolaşmaya çıkardığı zaman, utancından ölecek gibi oluyordu.

Fakat Preçistiyenka klisesinin önüne geldiklerinde, tasmanın önemini farketti: Civardaki köpeklerin kızgın ve kıskanç bakışları ve kuyruğu kesik bir melezin kendisine lüks süprüntü diye havlaması, tasmanın önemini göstermeye yetmişti. Tramvay rayını geçtiklerinde, polis saygı ve hürmetle tasmasına baktı. Hele dönüşde köpeği hayrette bırakan bir başka şey oldu. Kapıcı Fiodor kapıyı açarak Topağın geçmesi için kenara çekiliyordu.

— Şu Filip Filippoviç'in getirdiği köpeğe bak, keşiş gibi şişmiş bu kadar kısa zamanda.

— Dört kişilik yemek yerse tabii şişer, diye yanıtladı Zina. «Demek tasma bir kimlik yerine geçiyor» diye düşündü köpek.

Tasmanın meziyetlerini anladıktan sonra, ilk olarak apartmanın şimdiye kadar hiç görmediği, daha doğrusu sokulmadığı bir bölümüne girdi. Daria Petrovna'nın egemenlik alanına, yani mutfağa... «Bütün apartmanı toplasalar, buranın yarısı kadar etmezdi» Topağa göre.

Her allahın günü, etrafı fayansla çevrili büyük bir ocaktan alevlerin çıtırtısı gelirdi.

Daria Petrovna, yüzü yağdan pırıl pırıl, alevlerin parıltısı içinde dolaşırdı. Duvarlarda asılı altın tencerelerden etrafa parlak ışıklar saçılıyor, ağzı kapalı tencerelerden güzel kokular yayılıyordu.

— Dışarı! diye bağırdı Daria Petrovna... Dışarı çabuk serseri. Eğer bir yakalarsam seni.

«Ne var yahu, neden bağırıyor bu kadın böyle...

Hem de bana serseri dedi ha.. Yoksa kolyeyi daha görmediniz mi, sayın bayan?»

Topağın, insanların kalbini kazanmakta büyük mahareti olmalı ki, Daria Petrovna bu olaydan iki gün sonra mutfakta, kömürlerin durduğu kovanın yanında yatmasına izin verdi. Daria Petrovna acımasız bir cellat gibiydi. Elinde bir bıçak, piliçlerin kafalarını ve ayaklarını kesiyor, etleri kemiklerinden ayırıyor, ayırdığı etleri ise kıyma makinesinin içine atıyordu.Kimi zaman bir süt kabına doğranmış ekmeklerden alıp et suyuna batırır, üzerlerine krema sıkıp yan yana büyük bir tepsinin üzerine dizerdi. Fırının arkasında cehennemi bir alev saklayan kapağını açar ve tepsiyi içeri sokardı.

Akşam üzeri köpek, bir köşeye uzanmış vaziyette, içeri yarı girmiş olan bıyıklı adama bakardı.

Adam masaya bir iffaiyeci şapkası bırakır ve daima Petrovna'yı öpmeye çalışırdı.

— Sen bir şeytansın, diye mırıldanır Petrovna,. yoksa sen de mi kendini gençleştirdin ha?

Yavaş ol Zina gelecek.

— Sizdeki bu ateş olduktan sonra, kendimi gençleştirmeye ne gerek var diye cevap verirdi bıyıklı adam.

Akşamları Bolşoy'da «Aida» olmadığı ve SSCB Cerrahlar Cemiyetinin de bir toplantısı olmadığı zamanlar «Köpeklerin allahı» odasına çekilir ve koltuğuna uzanırdı. Işıklar söner, odada yalnızca masanın üzerinde yeşil bir lâmba yanardı. Böyle gecelerde Topak, halıya uzanıp odada olagelen korkunç şeyleri seyreder. Camdan kaplarda, insanın midesini bulandırıcı kokular saçan bir sıvı içinde insan beyinleri yüzerdi. Profesör, kolları sıvalı, ellerinde eldivenler, bıçakla beyinlerden bazı parçalar ayırırdı. Dudaklarını ısırarak, aklı Bolşoy'da, «mavi Nil kıyılarına doğru»yu mırıldanırdı.

Sıcaklık bütün odayı sardığında, köpeğin tüyleri arasındaki daha ölmemiş, ama Filip Filippoviç tarafından çoktan ölüme mahkûm edilmiş son bit de uyanırdı bu sırada.

«Zina bugün sinemaya gitti» diye düşünürdü köpek. «Herhalde yemeği o döndükten sonra yiyeceğiz. Bugün pirzola olması lâzım.»

V

Bu korkunç günün ertesi sabahı, Topağın, içinde anlayamadığı bir huzursuzluk vardı. Sabah kahvaltısını isteksiz olarak mideye indirdi. Sıkıntılı bir vaziyette bekleme odasında dolanıp, arada sırada aynadaki görüntüsüne havladı. Fakat daha sonra Zina'yla dışarı dolaşmaya çıkınca, can sıkıntıları gitti, gün normal akışına dönmeye başladı. Profesör salıları hasta kabul etmediğinden evde hiç hasta yoktu.

«Köpeklerin allahı» evde masasının başına geçmiş, resimli kimi kitapları karıştırmaktaydı. Yemek saati bekleniyordu. Mutfakta gördüğü gibi, hindi kızartması vardı yemekte. Koridordan geçerken, Filip Filippoviç'in masasının üzerindeki telefonun çaldığını duydu.

Filip Filippoviç ahizeyi kaldırdı, biraz dinledikten sonra hemen cevap verdi:

— Çok güzel, hiç vakit geçirmeden getirin... Çok çabuk! Ondan sonra zili çaldı ve gelen Zina'ya hiç zaman yitirmeden yemek yemesi gerektiğini söyledi. Yemek odasından sağa sola koşuşan Zina'nın çıkardığı sesler ile tabak gürültüleri kaplamıştı ortalığı. Petrovna yemeğin daha hazır olmadığını söyleyerek sinirli sinirli sağa sola koşuşturuyordu. Köpeği ise yeniden efkâr basmıştı.

«Bu telâş insanı deli ediyor» diye düşünürken köpek; işler daha da kızışmıştı.

İlk olarak «ısırılmış» geldi. Elindeki kocaman valizden pis pis kokular saçarak, paltosunu dahi çıkartmadan, doğru ameliyat odasına yöneldi.

Filip Filippoviç kahvesini bile bitirmeden yerinden fırlayıp adamın arkasından odaya daldı.

— Ne zaman öldü?

— Üç saat önce, diye yanıtladı «ısırılmış».

«Kim öldü» diye sordu köpek kendi kendine. Bu sırada Filip Filippoviç'in bacakları arasında dolaşıyordu.

— Çekip bakayım ayaklarımın altından, diye gürledi Filip Filippoviç. Profesör odada fır dönmekte ve birtakım ziller çalmaktaydı, daha doğrusu köpeğe öyle geliyordu. Bu sırada Zina girdi odaya.

— Zina, Daria Petrovna'ya söyle telefon gelirse not alsın, hiç bir şekilde rahatsız edilmek istemiyorum. Sen bana lâzımsın. Doktor Bormental lütfen daha çabuk.

«Hiç hoşuma gitmiyor, hiç». Zina üzerinde bir önlükle geri gelmişti. «Acaba yemeğe mi gitsem, nasılsa burada işe yaramıyorum» diye düşündü köpek.

Ancak kendisini büyük bir sürpriz beklemekteydi:

— Topağa hiç bir şey vermeyin.

— Nasıl dikkat edelim ki?

— Kitleyin bir yere!

..... ve banyoya kilitlendi Topak...

«Vahşiler» diye hayıflandı Topak, banyonun yanına çökerek «delirmiş bunlar.»

Karanlıkta ve ne düşüneceğini bilmeden, onbeş dakika geçirdi.

«Pekâlâ, görürüz bakalım yarın ayakkabılarınız ne olacak sevgili Filip Filippoviç. Daha geçen gün yeni almıştınız onları... Bir çift daha almak zorunda kalınca anlayın. Bir daha köpekleri banyoya kapatmaya tövbe edersiniz».

Daha küçükken arsa aralarında avare avare dolaştığı günler geldi aklına.

«Ama yok, burasını dünyadaki hiç bir özgürlüğe değişmem. Artık burası benim kendi evim, bağlı olduğum bir kral ve ona karşı sorumluluklarım var. Hem sonra özgürlükte neymiş?.. Bir duman bir serap... Bir efsane. Demokratların bir rüyasıdır özgürlük!». Ama çok geçmeden banyonun boşluğu tahammül edilmez bir hal aldı ve köpek kapıya atılarak tırmalamaya ve ulumaya başladı.

«Whouuuu»

Köpeğin sesi apartmanın içinde çınlıyordu.

«Baykuşu parçalayınca görürsün gününü.»

Topak büyük bir öfke içindeydi. Ama zaman ilerledikçe öfkesi de yatıştı ve yüzükoyun uzandı. Aniden tüyleri diken diken olmuş bir vaziyette doğruldu. Banyo küvetinden canavar gibi iki kurt gözü kendisine doğru bakmaktaydı.

Korkudan ölecek duruma geldiği anda kapı açıldı. Köpek fırlayıp mutfağa doğru kaçmak istedi, fakat tasmasından yakalayan Zina buna fırsat vermedi ve ameliyat odasına doğru sürüklemeye başladı.

«Ne istiyorlar benden» diye düşündü kuşku içindeydi.

«Yaralarım geçmiş durumda, Allahım bir şey anlıyorsam arap olayım».

Tırnakları yeni cilalanmış parkeleri çize çize, ameliyat odasına kadar sürüklendi ve içeri kapatıldı. Odadaki aşırı aydınlık köpeğin dikkatinden kaçmadı.

Tavandaki beyaz ampulden kuvvetli bir ışık yayılıyordu çevreye. Aydınlığın tam ortasında da beyazlara bürünmüş Filip Filippoviç durmaktaydı. Kısa kesilmiş gri saçları beyaz bir kepin altında kaybolmuştu. Köpek-

lerin allahı, üzerindeki önlük ve ellerindeki eldivenler hariç beyazlara bürünmüştü.

«Isırılmış»ın elinde de beyaz bir hap vardı.

O an, köpek «ısırılmışa» karşı büyük bir kin duydu. Adamın gözlerinde bir yalancılık, bir cüretkârlık görünümü fark etti. Gözlerinde bir canilik yatmaktaydı.

— Tasmayı çıkart Zina, diye emir verdi Filip Filippoviç fakat korkutma hayvanı.

Zina köpeğe doğru yaklaştı ve dalkavukluk edercesine tüylerini okşamaya başladı.

Köpek ürkek ve üzgün gözlerle Zina'ya baktı.

«Bire karşı üç kişi ha, isterseniz yakalarsınız tabii. Ama sizin yerinizde olsaydım utanırdım... Hiç olmazsa ne yapmak istediğinizi bir bilseydim...»

Zina tasmayı çözdü. Köpek bir iki debelendi. Isırılmış etrafa pis kokular saça saça yaklaştı.

«Püf şu kokuya bak... ben de neden bu kadar korkuyorum ki» diye düşündü köpek, ısırılmışın önünde gerilemeye başladı.

— Lütfen elinizi çabuk tutun doktor.

Doktor aniden arkasına saklamış olduğu sağ elini uzatıp eterli pamuğu Topağın burnuna yapıştırdı. Böyle bir şeyi hiç beklemeyen köpek bir iki debelendikten sonra teslim oldu.

«Alçak» diye düşündü köpek... Odanın ortasında büyük bir göl peydah oldu. İçi pembe renkli köpeklerin kürek çektikleri kayıklarla doluydu. Birden köpek bacaklarında derman kalmadığını hissetti ve olduğu yere çöktü.

— Masaya!

Filip Filippoviç'in sesi sevimli bir ton almıştı. Köpek en son olarak ısırılmışı gördü ve nedense bu sefer büyük bir sempati duydu ona karşı. Soğuk bir elin karnında gezindiğini hissetti ve sonra her taraf karardı.

Topak sırtüstü yatırılmış ve kafası bir yastığa dayanmış durumda ameliyat masasının üzerinde bekliyordu. Karnındaki tüyler traş edilmiş, doktor Bormental şimdi de kafasına dayanmış ve parlayan gözlerle durumu izlemekteydi.

— İvan Arnoldoviç bana hipofizi verir vermez hemen ardından dikmeye başlayacaksınız. Eğer fazla kan kaybı olursa hem zamanımızı hem de köpeği kaybetmiş oluruz.

Filip Filippoviç sustu ve köpeğe doğru bir göz attı.

— Biliyor musunuz, bayağı alışmaya başlamıştım kendisine, dedi. Traş edilmiş yerin altından derinin beyazlığı gözüktü. Traş bittikten sonra benzine batırılmış bir pamukla kafasını ve karnını sildi köpeğin.

— Tamam herşey hazır.

Zina musluğu açtı ve Filip Filippoviç ellerini yıkamak için lavaboya koştu. Bormental bu arada kafatasının etrafına gazlı bir bez yerleştirdi. Ufak bir yer açıkta kalmıştı sadece. Filip Filippoviç yaklaştı.

— Allahım, senin rızan ile bu işe başlıyorum.

Bistüri!

Bormental aletlerin içinden istenileni alarak Filip Filippoviç'e uzattı.

— Uyuyor mu? diye sordu Filip Filippoviç.

— Evet.

Filip Filippoviç dişlerini sıkarak köpeğin karnını boydan boya kesti. Deri en ufak bir mukavemet göstermeden yarıldı ve etrafa kan fışkırmaya başladı. Bormental hemen atıldı ve gazlı bezlerle kompres yapmaya başladı. Bir süre sonra kan durdu. Bormental'in alnında ter damlaları birikmişti. Bundan sonra her iki doktorda dikkatle çalışmaya başladılar.

— Makas!

Filip Filippoviç büyük bir ustalıkla köpeğin üreme bezlerini çıkartıp yerine başkalarınınkini taktı.

— Tamam Bormental, yarayı tekrar dikebilirsiniz. Başını saatten yana çevirip şöyle bir göz attı.

— 14 dakika... biraz fazla sürdü.

İki adam da, sanki arkalarından polis geliyormuş gibi atıldılar.

— Bistüri, diye bağırıp Filip Filippoviç.

Bu sefer kafaya bir «O» çizdi ve deriyi kaldırdı. Kafatası olduğu gibi meydana çıkmıştı.

— Burgu!

Bormental acayip bir matkap uzattı. Profesör dudaklarını ısırarak ve büyük bir dikkatle dairenin etrafında sıra sıra delikler açmaya başladı. Daha sonra da bir testereyle deliklerin arasındaki bağlantıları kesti. Üç dakika sonra Topağın kafatası «O» biçiminde açılmıştı. Beynin üst kısmı gözüktü. Filip Filippoviç bir makasla üst zarı kesmeye başladı. Aniden kan fışkırdı. Bormental bir kaplan gibi atıldı. Her iki doktor da sinirleri gerilmiş bir vaziyette çalışmaya devam ettiler.

Bormental, suratından ter damlayarak Filip Filippoviç'in el hareketlerini izlemekteydi. Filip Filippoviç ise zarı parçaladıktan sonra beyni bütünüyle meydana çıkarmak için çabalamaktaydı.

Bormental aniden sarardı.

— Kalp atışları yavaşlıyor.

Filip Filippoviç Bormental'den yana baktı ve daha hızlı bir şekilde işine devam etti.

Bormental ufak bir ampulü kırdı ve içindeki sıvıyı köpeğin kalbine enjekte etti. Filip Filippoviç elleri kan içinde, köpeğin beynini yerinden çıkarttı.

Bormental bu arada ikinci bir iğne daha hazırlıyordu.

— Bunu da mı kalbe diye? sordu Bormental.

— Soruya bak, tabii kalbe. Zaten şimdiye kadar on defa ölmüştü. Çabuk olun.

Doktor iğneyi kalbe soktu ve içindekini boşalttı.

— Hâlâ yaşıyor fakat kalp atışları çok yavaş.

— Şimdi yaşayıp yaşamadığı üzerinde tartışmanın sırası değil. Nasılsa ölecek. Hay şeytan... verin bakayım hipofizi. Bormental içinde beyaz bir cismin bulunduğu şişeyi Filip Filippoviç'e verdi. «Allahım» diye düşündü aynı zamanda; «kalıbımı basarımki bunun gibi bir adam bütün Avrupa'da yoktur».

Filip Filippoviç köpeğin beyninden de buna benzer bir bölümü çıkartıp tabağın içine koydu ve yerine şişedekini dikti.

Bu iş bittikten sonra beyni yine dikkatle yerine yerleştirdi ve sordu :

— Öldü tabii bu arada değil mi?

— Daha ölmedi ama fazla yaşamaz her halde.

— Bir adrenalin daha yapın. Ondan sonra da yarayı dikin.

Beş dakikada bitirdi işini Bormental.

Filip Filippoviç eldivenleri çıkartıp yere fırlattı ve duvardaki bir zile bastı. Sonra da kanlar içinde yatan köpeği görmemek için başını çevirdi.

— Zina, bana banyomu ve temiz çamaşır hazırla.

Yeniden masaya yaklaşan Filip Filippoviç, köpeğin sağ göz kapağını kaldırarak kontrol etti.

— Allah kahretsin daha hâlâ yaşıyor... ama fazla sürmez... yazık oldu köpeğe doktor Bormental. Kurnaz ama sevimli bir yaratıktı.

VI

Doktor Bormental'in not defterinden.

22 Aralık 1924 Pazartesi

İki yaşında köpek. Erkek. Cinsi: Melez. Adı: Topak. Yer yer sarıya çalan kahverengi tüylü. Vücudunun sol tarafında yanık kabuk bağlamış durumda.

Beslenme: Profesör eve getirmeden önce çok kötü, daha sonra aşırı derece iyi. Kilo: 8 kg.

23 Aralık Saat 20.05

Avrupa'da ilk olarak Prof. Preobrajenski tarafından yepyeni bir ameliyat gerçekleştirilmiştir!

Topağın yumurtaları, 4 saat 4 dakika önce ölmüş 28 yaşındaki bir adamınkilerle değiştirilmiştir. Bu zaman zarfında yeni yumurtalar, Profesörün kendi hazırladığı bir sıvı içinde konserve edilmişlerdir. Bunun hemen ardından da kafatası açılmış, beyin dışarı alınmış ve hipofiz de adamın kafasından çıkanla değiştirilmiştir. Ameliyat süresince kullanılan ilaçlar: 8 tüp kloroform, 3 şişe adrenalin.

Ameliyatın amacı: İnsan organizmasının yaşlanmasının önüne geçmek. Ameliyat, Profesör Filip Filippoviç Preobrajenski tarafından gerçekleştirilmiştir.

Asistan: Dr. I.A. Bormental.

Ameliyatı takip eden gece: Kalp atışlarının zaman zaman duracak kadar yavaşlaması. Ölüm her an beklenebilir. Büyük dozda kafûr.

24 Aralık

Sabaha doğru biraz düzelme. Nabız hâlâ zayıf, göz kapakları tepki vermiyor. Kalbe Adrenalin.

26 Aralık

Hafif bir düzelme. Nabız 180, solunum 92. Ateş 41. Kalın bağırsak yoluyla yiyecek enjeksiyonu.

27 Aralık

Nabız 152, solunum 50, Ateş 39,8. Göz kapakları oynuyor.

28 Aralık

Net bir düzelme. Öğleye doğru terleme. Ağız yoluyla beslenme.

29 Aralık

Alında ve vücutta tüy dökülmesi. Moskova veteriner enstitüsü müdürü ve deri hastalıkları mütehassısı Profesör Vasili Vasilioviç Bundariev'in konsültasyona çağrılması. Böyle bir vakanın şimdiye kadar hiç meydana gelmemiş olmasının saptanması.

Saat 20.15'de ilk havlamalar. Kelime ve ses tonunda değişme. Havlamalarda A ve O harfi daha bariz bir şekilde çıkıyor.

30 Aralık

Bütün vücutta tüy dökülmesi. Kilo: büyük bir artış, 30 kg. Sebebi kemiklerin uzaması. Köpek hâlâ yatmakta.

31 Aralık

Muazzam bir iştah. (Mürekkep lekesi ve hızlı yazıl-

dığı anlaşılan bir yazı) Saat 12.12'de köpek başka türlü havladı. «Vhou-Vhou» yerine «Abyr»!

1 Ocak 1925

Bu sabah fotoğrafı çekildi. «Abyr» diye havlamaktan zevk alıyor sanki. Saat 15 (Büyük harflerle) GÜLDÜ: Zina, hizmetçimiz bunun üzerine kendini kaybetti. Bu gece arka arkaya 8 defa «Abyrvalg» dedi. Profesör «Abyr -valg» kelimesinin ne anlama geldiğini çözmeyi başardı. «Glav-yba»... korkunç bir olay...

2 Ocak

Gülerken resmini çektik. Yerinden kalktı ve yarım saat arka ayakları üzerinde durdu. Hemen hemen boyuma geliyor.

Bugün tıp alemi büyük bir adamı kaybediyordu: Filip Filippoviç Preobrajenski'yi. Saat 13.13'de Profesör bir baygınlık geçirmiş ve düşerek kafasını iskemlenin kenarına çarpmıştır...

Zina'nın ve benim yanımda köpek (eğer hâlâ köpek diyebilirsek) profesöre kaba bir şekilde küfretti!

6 Ocak

Bugün kuyruk düştü ve çok net bir biçimde «birahane» dedi. Artık ne düşüneceğimi bilemiyorum. Profesör de hasta kabul etmiyor, zira ameliyat odasını devamlı olarak bu mahlûk meşgul ediyor.

7 Ocak

Başka kelimeler daha hecelemeye başladı:

«Yer aç», «Akşam gazetesi», «Çocuklar cenneti» ve Rus dilinde ne kadar açık saçık kelime varsa hepsi. Görünüşü de bir acayip: Sadece kafasında, çenesinde ve

göğsünde biraz tüy kaldı. Bütün vücudu gevşek bir deriyle kaplı. Cinsel organlarına göre tam bir insan. Beynin hacmi de büyüdü... Allahım deli olacağım Filip Filippoviç daha tam iyileşmedi, onun için bu yaratıkla hep ben meşgul oluyorum.

Bütün şehirde bunun dedikodusu yapılıyor.

Beklenmedik durum. Evin etrafını meraklılar sardı.

Bu sabah gazeteler şaşılacak bir haber yayınladılar:

«Oboukhov semtinde Marslıların baskın yaptığı sadece bir dedikodudan ibarettir ve her kim bu konu hakkında konuşursa cezalandırılacaktır.» Bir bu Marslı hikâyesi eksikti.

Aha biraz ilerleme var: Bir gece gazetesine göre viyolan çalan bir çocuk dünyaya gelmiş!

İnanılacak şey değil... Yeni bir kelime daha söyledi: «Milis askeri». Bugün tam 82 kez telefon çaldı, sonunda fişi çekmek zorunda kaldım. Çocuğu olmamış ne kadar kadın varsa gelip randevu istiyor.

Schwonder başkanlığında idare meclisi toplantısı... Ne mi konuşmak için?... valla bunu kendileri de bilmiyorlar.

8 Ocak

Konsültasyonun sonucunu akşama doğru aldık. Filip Filippoviç bu ameliyatı yaparken bir yerde yanılmış: Hipofizin değişmesi gençleşmeye yol açmıyor insanlaştırıyor. Böylece insanları hayvanlaştırmak ve hayvanları insanlaştırmak olası.

Topak ilk olarak dolaşmaya başladı. Koridorda elektrik ampulüne bakarak güldü. Sonra da Filip Filippoviç ile beraber kütüphaneye geçtik. Artık rahatlıkla arka ayakları, yani bacakları, üzerinde durabiliyor. Bu haliyle fiziği bozulmuş bir adamı andırıyor.

Kütüphanede de gülmeye başladı. Gülüşü pek hoş değil, yapmacık. Bir ara ensesini kaşıdı ve ağzından «burjuva» sözcüğü çıktı. İşte tam böyle küfür ediyor. Sistematik olarak ve aralıksız küfür ediyor. Acaba bu kötü şeyleri nerede öğrendi! Söylediği açık saçık şeyler Filip Filippoviç'i rahatsız ediyor bayağı. Bazen doktor olduğunu unutacak kadar sinirlenebiliyor: Bir ara bizimki yine usturuplu bir küfür çekerken kendini tutamayıp bağırdı.

— Yeter, kes artık!

Fakat hiçbir yararı olmadı.

Bu olaydan sonra Topak'ı yine ameliyat odasına soktuk. Bir süre Filip Filippoviç ile birlikte durum muhakemesi yaptık. İtiraf etmeliyim ki, Filip Filippoviç'i ilk kez bu kadar şaşkın, ne yapacağını bilemez bir durumda gördüm.

— Bir ara «peki şimdi ne yapacağız,» diye sordu.

Kendi sorusunu yine kendi yanıtladı:

— Şey... terzi... evet.

Söylediklerinden bir anlam çıkartamadım!

— Doktor, Topak için iç çamaşırı, pantolon ve ceket alabilir misiniz?

9 Ocak

Hemen hemen her 5 dakikada bir yeni bir kelime söylüyor. Bu sabahtan beri de ufak ufak cümleler kurmaya başladı: «İtmeyin», «Zibidi», «İn ulan basamaktan», «Gösteririm sana», «Amerika'nın bulunuşu», «İlk olarak».

Galiba usunda kalmış ne kadar kelime varsa arkası arkasına dökülüyor.

10 Ocak

Evet, bugün Topağı giydirdik. Atleti gülerek neşe-

li neşeli giydi, fakat sıra donu giymeye gelince iş değişti. Boğuk sesler çıkararak uzun süre direndi. Kavga döğüşten sonra zorla giydirebildik. Çoraplar biraz büyük geldi ama önemli değil. (Sayfanın burasında bir köpek ayağının nasıl insan ayağına dönüştüğünü gösteren şemalar yer alıyor).

11 Ocak

Pantolona bayağı alıştı. Ayrıca oldukça uzun ve neşeli bir cümle kurdu: «Bana bir sigara verin, sonra pantolonumun düğmelerini ilikleyin». Kafasındaki tüyler artık saça benziyor.

Muazzam bir iştah; balığı çok seviyor.

Öğleden sonra saat 5'te bir olay meydana geldi. İlk olarak Filip Filippoviç'in kendisine söylediği bir şeye cevap verdi.

— Hey çöpleri atma. Bunun üzerine Topağın cevabı:

— Çekil oradan acınacak mahluk, oldu.

Filip Filippoviç neye uğradığını şaşırmıştı:

— Eğer bir daha benimle ya da doktor Bormental'la böyle konuşursan seni fırında pişiririz, bilmiş ol.

Doktor bunları söylerken Topağın suratına dikkat ettim, profesörün söylediklerini anlamış olduğuna kalıbını basarım. Demek ki artık söylenenleri anlıyor.

12 Ocak

Elleri cebinde dolaşıyor. Küfür etmeyi bıraktı. Bir aralıkla bir parça çaldı. Artık hipofizin insan vücudundaki rolünün ne olduğu biliniyor: İnsan fizyonomisini belirliyor. Bu durumda, ölen bir insanın başka bir yaratıcısısınız.

Beynin en çok etkilenen bölümü konuşma merkezi

oldu galiba. Sabahtan akşama kadar konuşuyor, susturmak imkânsız. Topağın ilk söyledikleri köpeklerin sık sık duydukları, şimdi sokakta ne zaman bir köpek görsem bir tuhaf oluyorum.

Okumaya da başladı. Evet okuyor, ama tersten!

Bunun da sebebi köpeklerde göz sinirlerinin ters bağlantılı oluşu.

Moskova'da bazen öyle şeyler oluyor ki ,insanın aklı almıyor:

Soukharevka'da Bolşeviklerin gelişinin dünyanın sonu olduğunu söyleyen bir fahişeyi tutukladılar. Olay 28 Kasım 1929'da olmuş. Daria Petrovna söyledi. Hattâ bazıları konferans falan düzenliyorlarmış.

Ne günler allahım.

Filip Filippoviç'in isteği üzerine Topak'la birlikte geçiriyorum günlerimi. Geceleri de beraber yatıyoruz.

Bana kalırsa Topağın beyni devamlı olarak gelişecek ve ortaya süper akıllı bir yaratık çıkacak.

Geçen gün bu fikrimi Filip Filippoviç'e söyledim, fakat alaycı bir şekilde «sahi mi» diye cevap verdi.

Acaba yanılıyor muyum! Filip Filippoviç'in kafasından bazı şeyler geçiyor... Ne olabilir ki acaba... Gününü ölen adamın geçmişini tetkik etmekle geçiriyor. Klim Grigoreviç Tchougounkine, 28 yaşında bekâr. Üç kez mahkemeye düşmüş ve serbest bırakılmış. Birincisinde delil yetersizliğinden, ikincisinde içinde yaşadığı koşulların kötülüğünden. Üçüncüsündeyse 15 sene hapse mahkûm olmuş; onu da ileri bir tarihe atmışlar. Neden hırsızlık.

Mesleği: Barlarda balalaykacı.

Karaciğer büyümesi (Alkolik). Ölüm sebebi: Birahanede bıçaklamışlar.

Filip Filippoviç devamlı olarak Klim üzerinde çalı-

şıyor; neden bilmiyorum. Neden daha evvel adamın ölüsü üzerinde bir araştırma yapmadığı için hayıflanıyor. Ne istiyor ki?

17 Ocak

Son günlerde grip olduğum için not tutamadım.
Topak artık son şeklini aldı.

a) Vücutsal yapısı : Tam bir insan
b) Kilo : 50 kg.
c) Boy : Kısa.
d) Kafa : Küçük
e) Sigara içmeye başladı.
f) İnsanın yediği herşeyi yiyor.
g) Kendi başına giyiniyor.
h) Tam olarak konuşabiliyor.

İşte hipofizin marifeti!
Notlarıma burada son veriyorum.
İmza : Profesör Filip Filippoviç Preobrajenski'nin asistanı

Doktor Bormental.

VII

Bir kış gecesi. Ocak ayının sonu. Yemek ve hasta kabulü öncesi. Bekleme salonunun kapısına asılmış bir kâğıtta Filip Filippoviç'in eliyle yazdığı şu satırlar okunmakta:

«Apartmanda ayçiçeği yiyip kabuklarını yere atmak yasaktır.»

Filip Filippoviç Preobrajenski.

Ve hemen altında bu sefer Bormental tarafından mavi kalemle yazılmış başka bir yazı.

«Öğleden sonra 5 ile sabah saat 7 arası, herhangi bir müzik aleti çalmak yasaktır.»

Kâğıtta yazılar birbirini takip etmektedir! Zina tarafından yazılan.

«Filip Filippoviç'e nereye gittiğini bilmediğimi söyleyin. Fiodor'un dediğine göre Schwonder'le berabermiş».

Altında Filip Filippoviç'in ilâvesi:

«Allah aşkına 107 sene camcıyı mı bekleyeceğim!»

Ve en son Daria Petrovna'nın notu (Büyük matbaa harfleriyle): ZİNA DÜKKÂNA GİTTİ, CAMCININ BİRAZ SONRA GELECEĞİNİ SÖYLEDİ.

Mutfak kırmızı abajurdan saçılan ışığın etkisiyle hafif bir karanlığa bürünmüştü. Lambadan yayılan ışık, kırılan camları ve zamklı kâğıtla yapıştırılmış büfeyi aydınlatmaktaydı. Masaya dayanmış olan Filip Filippoviç ise bir gazeteye dalmıştı. Yüzünden düşen bin parça olmakta ve arada sırada ağzından anlaşılmaz kelimeler dökülmekteydi.

Okuduğu bölüme bir göz atalım:

«Kokmuş bir burjuva olduğuna artık herkes kanaat getirdi. Bir tek kişi nasıl 7 odaya sahip çıkabilir! Fakat elbet hakkın kılıcı onun da kafasını kesecektir. Schwonder.»

İki duvar ötede, biri balalayka çalıyordu. Filip Filippoviç'in zaten gergin olan sinirleri daha da gerildi. «Mehtap ışığında» adlı parça, Filip Filippoviç'in beynine bir çekiç gibi iniyordu.

Okumasını bitiren doktor yere sertçe tükürdü ve kendiliğinden dudaklarından, çalan müziğin nameleri dökülmeye başladı:

«Mehtap ışığında... mehtap ışığında... mehtap ışığında...»

— Allah kahretsin bu şarkıyı, beni dahi etkiledi. Zili çaldı ve Zina, kafasını kapıdan uzatıncaya kadar bekledi.

— Lütfen şu adama söyleyin de çalmayı bıraksın, saat 5.

Hem kendisiyle konuşmak istiyorum.

Filip Filippoviç masanın yanındaki koltukta oturuyor ve sol elinin parmakları arasında purosunu tutuyordu. Kapının eşiğindeyse kısa boylu bir adam yaslanmış boş gözlerle içeriyi süzüyordu.

Kafasını kaplayan fırça gibi saçlarla ve yanaklarındaki dik tüylerle acayip bir görünümü vardı adamın. Alnı hiç yok denecek kadar ufaktı ve kaşlarının hemen bir santim üzerinden saçları sarkmaktaydı.

Sol kolu delinmiş, saman içinde kalmış bir ceket vardı üzerinde. Bir dizi boydan boya yırtılmış lekeli bir pantolon kıyafeti tamamlıyordu. Boynundaki kravatın mavisi ise körleri bile rahatsız edecek cinstendi. Kravatın mavisi o derece göz alıcıydı ki, Filip Filippoviç gözlerini kapadığında bile soluk bir fon üzerinde pırıl pırıl

yanan mavi bir kravat silüeti görünüyordu. Gözlerini açtığında da, bilmem kaç kez parlatılmış ayakkabılarının görüntüsüyle rahatsız olup, tekrar kapamak ihtiyacını duyuyordu.

Adam kayıtsız bir biçimde Filip Filippoviç'i süzüyor ve sigara içiyordu. Sigaranın küllerini de yere atıyordu. Saat 5'ti.

Filip Filippoviç tam konuşmaya başlayacakken kapı çalındı.

— Size iki kez mutfakta uyumamayı tembihlemiştim. Hem de güpe gündüz yapıyorsunuz bu işi.

Adam kısa bir öksürükten sonra!

— Mutfakta hava daha iyi ama, dedi.

— Bu acayip şeyi, nereden aldınız?... kravatınızdan bahsediyorum!

— Acayip şey mi... Bu lüks bir kravattır. Daria Petrovna hediye etti.

— Ne kadar şey varsa, Daria Petrovna hepsini sana hediye etmiş. Ayakkabıların da buna dahil.

— Ben sadece cilalı ayakkabı istediğimi söyledim. Hem herkes cilalı ayakkabı giyiyor. İsterseniz çıkın bakın. Filip Filippoviç kafasını sallayarak konuşmasını sürdürdü:

— Onu bunu bilmem, artık mutfakta uyumak yok; başkalarının işine engel oluyorsunuz. Unutmayın ki mutfakta kadınlar var.

— Kadınlar varmış... Zinka'dan başka hamamböceği gibi dolaşan yok.

Filip Filippoviç adama kızgın kızgın bakarak:

— Sizi Zina'yı Zinka diye çağırmaktan men ederim. Anlaşıldı mı?

— ...

— Anlaşıldı mı diye sordum!

— Anlaşıldı.

— Boynunuzdaki şu pisliği de çıkartın lütfen, aynaya da mı bakmıyorsunuz hiç, soytarılara benziyorsunuz tıpkı. Sigaranın küllerini de yere silkmeyin; hiç söylemedimse yüz kez söyledim. Küfür ettiğinizi de duymayacağım bu apartmanda. Yerlere tükürmekte yasak. İşerken de yarısını içeriye yarısını dışarıya işemeyin!

— Her zaman azarlıyorsunuz beni babacığım, diye ağlamaya başladı adam.

Bu kelimeler Filip Filippoviç'i çileden çıkarmaya yetti :

— Babayı da nereden çıkarttınız? Bu samimiyet de nesi! duymayayım bir daha beni baba diye çağırdığını!

— Nedir benim çilem... yere tükürme... sigara içme... beni biraz kendi halime bırakamaz mısınız? Baba kelimesine gelince... beni ameliyat edip bu hale sokmanızı ben istemedim her halde.

Adam histerik bir şekilde bağırmaya başlamıştı.

— Aman ne güzel! al köpeği, getir eve; kafatasını açıp orasını burasını kes, biç sonra da ondan tiksin.

Ameliyat etmeden önce bana sordunuz mu, böyle bir şeyi isteyip istemediğimi ha? Kaldı ki ailemin de rızasını almadınız; istesem sizi mahkemeye bile verebilirim!

Filip Filippoviç'in gözleri faltaşı gibi açıldı, purosu elinden düşmüştü.

— Demek ki sizi insan yapmamdan memnun değilsiniz. Çöpler arasında donmaktan kurtulduğunuzu ne çabuk unuttunuz! Eğer bana bu şekilde teşekkür edeceğinizi bilmiş olsaydım...

— Neden çöpler arasında dolaştığımı daima yüzüme vuruyorsunuz. Ya ameliyat masasında ölseydim. Buna verecek bir cevabınız yok değil mi!.. Arkadaş...

— Ben sizin arkadaşınız değilim! Allahım yoksa bir kabus mu görüyorum acaba.

— Neden değil misiz, diye üsteledi adam... Sizin gibi üniversitelerde okumadığım, bilmem kaç odalı evlerde oturmadığım için mi?

Bu saçmalıkları unutsanız daha iyi olur. Günümüzün Rusya'sında herkes eşittir.

Filip Filippoviç soluk bir yüzle, çıt çıkarmadan adamı dinledi. Adamsa bu arada konuşmasını keserek elindeki sigarayı söndürmek için tablaya bastırdı. Sonra aniden suratını koltuk altına sokup alt ve üst çenesini hızla şaklatmaya başladı.

— Bitler öyle ayıklanmaz, parmaklarını kullan, diye bağırdı Filip Filippoviç. Nasıl bitlendiğini aklım almıyor doğrusu.

— Herhalde bit üretme çiftliğim yok; beni seviyorlarki geliyorlar, diye cevap verdi adam.

Parmaklarını ceketin koltuk altına daldırarak kırmızı bir pamuk parçası çıkardı. Filip Filippoviç ise gözlerini tavana dikip parmaklarıyla masayı tıklatmaya başladı.

Adamsa, pireyi hakladıktan sonra bir iskemleye çöktü. Gözlerini yere indirip ayakkabılarına bakmaya başladı.

— Benimle bir şey mi konuşmak istiyorsunuz diye sordu Filip Filippoviç.

— Evet, bana bir kâğıt lâzım.

— Hımm... Kimlik kartı lâzım tabii... Bakalım nasıl çıkartacağız böyle bir kartı.

— Kimlik kartım olmadan ortalıkta dolaşmamın yasak olduğunu biliyorsunuz... Zaten idare meclisi için de lâzım.

— İdare meclisini ne ilgilendirir?

— Ne ilgilendiriri var mı; beni her görüşlerinde ne zaman kayıt olacağımı soruyorlar.

— Sizin yerinizde olsaydım hakettikleri cevabı ve-

rirdim... Hem size merdivenlerde oyalanmamanızı tembih etmemiş miydim?

— Ben kürek mahkûmu değilim, birincisi; merdivenlerde oyalanıp oyalanmayacağım da sadece beni ilgilendirir. Filip Filippoviç sustu ve gözlerini başka tarafa çevirdi. «Soğukkanlılığımı kaybetmemem lâzım.» diye düşündü.

Büfeye giderek bir bardak soğuk su doldurdu ve bir dikişte bitirdi.

— Pekiyi, diye sakin bir sesle devam etti, ne söylediler size?

— Ne söyleyecekler ki... Hem onlara karşı böyle davranmayın, sadece vazifelerini yapıyorlar, haklarımı zı koruyorlar.

— Kimlerin haklarını koruduklarını sorabilir miyim acaba?

— İşçilerin tabii bunu herkes biliyor.

— Ah, sizin bir işçi olduğunuzu bilmiyordum!

— Sizin gibi değilim hiç olmazsa.

— İdare meclisine ne lâzımmış acaba, haklarınızı koruyabilmeleri için?

— En başta kimlik kartı, sonra da askerlik belgesi. Bir asker kaçağı olarak yaşamak istemem.

— Sizi nereye kayıt etmemi istediğinizi de öğrenebilir miyim... Masa örtüsüne mi, yoksa kendi pasaportuma mı?

— Durumunuzun farklı olduğunu biliyorsunuz. Siz yeni bir yaratıksınız, laboratuvar yaratığı. Bu durumda idare meclisine nasıl kayıt yaptıracaksınız kendinizi. Kaldı ki bir isminiz dahi yok.

— Bu doğru değil. Kendi kendime bir isim bulabilirim.

— Nasıl bir isim düşünüyorsunuz acaba?

— Poligraf Poligrafoviç.

— Alayı bırakın lütfen, ciddi işler konuşuyoruz. Aptallık etmen gerekmez.

Adamın suratında alaycı bir ifade belirmişti.

— Anlamadığım bir şey var:

Küfür etmememi, yere tükürmememi istiyorsunuz, ondan sonra da bütün gün «aptal, deli» ve daha bilmem ne kadar kötü kelime varsa hepsini sıralıyorsunuz. Sadece profesörlerin mi küfür etmeye hakları var?

Filip Filippoviç'in sinirinden elindeki bardak düşerek kırıldı: «Neredeyse bana ders vermeye başlayacak, ama haksız da değil hani... Kendimi kontrol etmesini bilmiyorum.» diye düşündü. Arkasından da edepli bir şekilde devam etti.

— Af-eder-siniz. Sinirlerime hakim olamadım. İsminiz biraz acayip geldi de. Nereden buldunuz bu ismi söyler misiniz?

— İdare meclisinde tavsiye ettiler. Takvimdeki isimleri gösterdiler, ben de bunu seçtim.

— Takvimde böyle bir isim olacağını zannetmiyorum.

— Sizin odada bir tane asılı, inanmıyorsanız bakabilirsiniz. Filip Filippoviç yerinden kalkmadan zile bastı ve Zina'dan odasındaki takvimi getirmesini istedi.

Az sonra da Zina elinde takvimle odaya girdi.

— Hangi sayfa, diye sordu Filip Filippoviç

— Dört Mart.

— Bakalım... Hımm... Pis şeytan. Zina, bu takvimi lütfen ateşe atın. Ve çabuk olun. Peki soyadı olarak neyi seçtiniz?

— Kendi ana ismimi kullanmayı düşünüyorum.

— Hangi ismi?

— Topak.

VIII

Schwonder, meşin ceketi üzerinde, Profesörün bürosunda ayakta beklemekteydi. Yanaklarının kırmızılığından içeri yeni girdiği belli olan doktor Bormental ise, Filip Filippoviç gibi şaşkın bir durumda koltuklardan birine çökmüştü.

— Ne yazalım? diye sordu Filip Filippoviç aniden.

— Zor bir şey değil, diye cevap verdi Schwonder, sadece bir tasdikname: Hediyeyi getirenin sizde kalmakta olan bay Topak Poligraf Poligrafoviç olduğuna dair.

Bormental kara kara düşünüyordu oturduğu yerde, Filip Filippoviç'in bıyığı ise devamlı seğirmekteydi.

— Hımmm... kara şeytan! bundan daha aptalca bir şey olamaz. Kayıtlı değil ki... yani tek kelimeyle...

— Bu benim problemim değil diye söze karıştı Schwonder. Yüzünde gizlemeye gerek görmediği bir mutluluk okunuyordu.

— Kayıtlı olsun ya da olmasın... Bu deneyi yapan sizsiniz. Yoldaş, Topağı meydana getiren sizsiniz.

— Çok kolay, diye bağırdı kütüphanenin camında kravatını bağlamakta olan Topak.

— Sizden söze karışmamanızı rica edeceğim diye önledi profesör. Kaldı ki bu iş hiç de sandığınız kadar kolay değil.

— Nasıl, benim konuşmaya hakkım yok mu?

Schwonder Topağa yardım etmek için araya girdi;

— Afedersiniz ama yoldaş Topak haklı. Mademki

onun geleceğiyle ilgili olan şeylerden konuşuyoruz, o zaman onun da konuşmaya katılmaya hakkı olmalı. Hele konu kimlik ise! Kimlik dünyada en önemli şeydir.

Filip Filippoviç önüne bir kâğıt çekti, hışımla.

— Bu işi artık bitirelim. «ben Filip Filippoviç, bu yazıda»... Allah kahretsin... «adı geçen Topak F..., bir ameliyat sonucu.....»

— Fakat dediğin gibi, çok aptalca bir şey bu... «kâğıtların hazırlanmasına...» İmza: «Profesör Filip Filippoviç, P.»

— Neden bu kâğıtlara aptalca dediğinizi anlıyamıyorum Profesör, diye devam etti Schwonder. Bu evde kimliksiz birinin kalmasına müsaade edemiyeceğimizi bilmeniz gerekirdi. Farzedelimki emperyalist akbabalarla savaşa girdik ve asker lâzım oldu!

— Ama ben savaşa gitmem ki, diye bir yanıt geldi kütüphane tarafından.

— Bu söylediklerıniz ne kadar cahil olduğunuzu gösteriyor yoldaş Topak. Ne olursa olsun adınızın listeye geçmesi gerekiyor bu evde.

— Tamam canım, listeye geçmesin demiyorum... Ama savaşamam. Bu sefer kıpkırmızı kesildi Schwonder.

Filip Filippoviç Bormental'e döndü ve:

— Ne güzel bir felsefe değil mi? diye sordu.

Öbürü başını sallayarak evet diye cevap verdi.

— Ama ben malül sayılırım. Baksanıza ameliyat sırasında ne hale geldim, diyerek alnındaki yara izini gösterdi.

— Siz yoksa bir anarşist misiniz diye sordu Schwonder?

— Yo, sadece askerden muaf olduğumu göstermek istedim.

— İyi, iyi bunu sonra konuşuruz, dedi Schwonder.

İlk olarak bu kâğıdı polise gönderip ,kimlik işlemlerinin tamamlanmasını beklememiz lâzım.

— Yalnız..., diye düşünceli bir şekilde lafa girdi Filip Filippoviç acaba bir oda bulunabilir mi evde? Satın almaya hazırım. Schwonder'in gözlerinden kıvılcımlar fışkırdı doktorun bu lafı üzerine.

— Hayır doktor çok üzgünüm yok ve gelecekte de olmayacak. Doktor dudaklarını ısırdı fakat bir şey söylemedi. Bu arada telefon çalmaya başladı. Profesör hışımla telefonu kapıp yere fırlattı.

Herkes donakalmıştı.

«Bizim ihtiyar sinirlerine artık hakim olamıyor» diye düşündü Bormental.

Schwonder çabucak bir selam verip çıktı. Topak da ayakkabılarını gıcırdata gıcırdata uzaklaştı.

Profesör ve Bormental yalnız kalmışlardı şimdi.

Kısa bir sessizlikten sonra Filip Filippoviç başını sallayarak konuşmaya başladı:

— Bu kötü bir rüyadan başka birşey değil... gördünüz değil mi!

Yemin ediyorum ,bu son iki hafta içerisinde, geçen ondört yıldan daha fazla acı çektim. Ne mahluk ya-rabbim.

Bu arada uzaktan kırılan bir bardak ve haykıran bir kadın sesi duyuldu. Sonra, birisi hızla koridorda koşmaya başladı. Ses yaklaştı ve sonra aksi istikamete doğru giderek kayboldu. Bir kapının çarpmasıyla birlikte mutfaktan Daria Petrovna'nın çığlığı ortalığı kapladı.

Bu çığlığa bir de Topak'ın sesi eklenmişti.

— Allahım yine ne oluyor diye bağırarak kapıya koştu Filip Filippoviç, «Bir kedi» diye düşündü Bormental ve Profesör'ün arkasından koşmaya başladı. İki adam hızla koridoru geçtiler ve banyoya doğru yöneldi-

ler. Mutfaktan çıkan Zina kendisini profesörün kollarına attı:

— Size kaç defa eve kedi sokmamayı tembih ettim, diye bağırdı Filip Filippoviç

Bormental, Allah aşkına bekleme odasındaki hastaları yatıştırın.

— Banyoda... Banyoya saklandı, diye konuştu Zina nefes nefese.

Filip Filippoviç banyonun kapısını açmaya çalıştı ancak başaramadı.

— Açın kapıyı çabuk!

Cevap yerine yeniden koşuşmalar, kırılan camlar ve Topağın sesi geldi:

«Öldüreceğim namussuzu!»

Filip Filippoviç tekrar kapıyı açmaya uğraştı.

Aynı anda, mutfakla banyoyu ayıran kapının üst tarafında, tavana yakın yerde bulunan cam parçalandı ve cam kırıklarıyla birlikte kocaman bir kedi masanın üzerine düştü. İçi dolu bir tabağın üstüne düşüp parçalanmasına neden olan hayvan yere atlayıp servis merdivenine doğru kaçmaya başladı. Şimdi banyodan akan suyun sesi gelmekteydi.

Bormental geldi bu sırada.

— Kaç hasta bekliyor içeride diye sordu Filip Filippoviç.

— 12.

— Hepsini eve gönderin, bugün bakamayacağım.

Filip Filippoviç kapıya vurarak bağırmaya başladı:

— Lütfen hemen dışarı çıkın.

Topak içerden hav hav diye cevap verdi.

— Bir şey anlaşılmıyor... Allah kahretsin hiç olmazsa şu çeşmeyi kapatın.

— Hav hav...

— Şu suyu kapatsana.

Filip Filippoviç artık kendinden geçmişti. Mutfağın kapısındaysa Zina ürkmüş bir şekilde olanları seyrediyordu.

— Burada, diye bağırdı Daria Petrovna mutfaktan.

Filip Filippoviç içeri koştu. Kırılan camdan Topak başını çıkartmıştı ve yüzü kıpkırmızıydı. Gözleri çakmak çakmak içeriye bakıyordu. Burnunun üstünde ise kocaman bir tırmık izi göze çarpıyordu.

— Delirdiniz mi Allah aşkına? diye sordu Filip Filippoviç, neden çıkmıyorsunuz?

Topak etrafına bakarak cevap verdi.

— Kilitledim kendisini.

— Çevirin anahtarı açın. Yoksa hayatınızda hiç kilitte mi görmediniz.

— Açılmıyor ama.

— Herhalde emniyeti kapalı, diye araya girdi Zina.

— Kilidin üzerindeki düğmeyi itin diye bağırdı Filip Filippoviç. İtin, itin aşağıya doğru.

Topak kayboldu, fakat kısa bir süre sonra kafasını yeniden kırık camdan dışarı çıkardı.

— Bir şey gözükmüyor, diye korkmuş bir vaziyette bağırdı.

— Lambayı yakın!

— Pis kedi, ampulü kırmış, diye seslendi Topak. Tam yakalayacakken... pis hayvan!

Üçü birden ne yapacaklarını bilemeden öylece beklediler. Beş dakika sonra Bormental, Zina ve Daria Petrovna kapının altından sızan suyu önlemek için mutfaktaki halıyı sarıp kapının önüne koydular.

Bu arada kapıcı Fiodor elinde bir petrol lambasıyla geldi ve kırık camın olduğu yere doğru uzandı.

Çerçeveye asılarak kendini yukarı çekti.

— Ouuu, ouuu...

İçeriden Fiodor'un sesi geldi.

— Profesör, etrafı su bassa dahi kapıyı açmak gerek. Halıyı getiren üçlü geri çekildi ve aynı anda kapı açıldı. Bütün su koridora yayılmıştı.

Ayak bileklerine kadar su içinde kalan Fiodor, sırılsıklam bir şekilde dışarı çıktı. Hem de her nedense sırıtarak! Filip Filippoviç ıslak pantolonunu çekiştirerek sordu:

— Topak nerede peki?

— Çıkmaya korkuyor.

— Dövecek misiniz beni, sevgili babam

Topak sırıtarak banyodan çıktı.

— Aptal, diye kısaca cevap verdi Filip Filippoviç.

Zina ve Daria Petrovna, etekleri bellerinde, Topak ve kapıcı pantolonları dizlerine kadar sıvalı yerleri silmeye koyuldular. Bu sırada su merdivenlerden aşağıya akmaya başlamıştı. Yarım açık sokak kapısındaysa, Bormental gelen ziyaretçileri atlatmakla meşguldü.

— Bugün maalesef vizite yok. Evde su borusu patladı. Islanacaksınız... Gitseniz iyi olur.

— Ne zaman gelelim peki, diye dayattı kapıdaki ses. Sadece birkaç dakikalık bir işim vardı.

— İmkânsız, profesör zaten yatmaya gitti. Yarın tekrar gelin.

Zina, şu kapının önünü siler misiniz, sular aşağı akıyor.

— Yeteri kadar bez yok.

— Ben alet getireyim, diye bağır Fiodor.

Kapıda ziyaretçiler kuyruk olmuşlardı ve Bormental bileklerine kadar suyun içerisinde laf anlatmaya çalışıyordu.

— Ameliyat ne zaman?

Adam ısrar etmekte ve içeriye girebilmek için fırsat kollamaktaydı.

— Boru patladı...

— Bez getirdim...

Kapının önündeki kalabalık iyice artmıştı bu arada.

— İmkânsız baylar, yarın gelin!

— Ama benim randevum vardı.

— Yarın dedim... Her tarafı su bastı.

Elinde tas, Fiodor kapının önündeki küçük gölü yok etmeye çalışıyordu bu arada. Topak ise yeni bir yöntem bulmuştu: Bezleri rulo haline getirmiş ve yere uzanmış vaziyette ileri geri gidip geliyordu, banyoyla kapı arasında çalışan bir buldozer gibi. Daria Petrovna'ysa köpürüyordu Topağın bu haline.

— Şunun suyunu lavaboya sıksana her tarafa bulaştıracağına.

— Hangi lavaboya? dışarıya taşacak görmüyor musun?

Bu arada suyu emmiş olan bezden sular akıyordu. Filip Filippoviç ise sinirlerine hakim olabilmek için büyük bir çaba sarfediyordu:

— İvan Arnoldoviç siz odaya çekilip istirahat etseniz; size terlik vereyim diye seslendi Filip Filippoviç.

— Önemli değil Filip Filippoviç.

— Hiç olmazsa ayağınıza botları geçirin.

— Farketmez, zaten ıslanacağım kadar ıslandım.

— Gördünüz mü bu pis hayvan nelere mal oldu, diye araya girdi Topak. Elinde çorba kaşığı suyu boşaltmaya çabalıyordu.

Bunu gören Bormental kapıyı kapadı ve kendini tutamayarak bir kahkaha koyuverdi.

Filip Filippoviç ise kızgınlıktan burnundan soluyordu.

— Kimden bahsettiğinizi sorabilir miyim?

— Kimden olacak, kediden tabii... Alçak hayvan, diye yanıtladı Topak gözlerini yere indirerek.

— Hayatımda sizin gibi küstah bir mahluk görmedim, dedi Filip Filippoviç. Bormental şöyle bir sırıttı, Filip Filippoviç ise konuşmasını sürdürdü:

— Hem suçlu hem güçlü diye buna denir işte! Siz terbiyesizin birisiniz. İnanılacak gibi değil.

— Söyleyin bakayım Topak diye lafa girdi Bormental, daha ne kadar zaman kedilerin peşinden koşacaksınız? Hiç utanmıyormusunuz, bu yaptığınız vahşilikten başka bir şey değil.

— Vahşi mi? Ben mi?... Hiç de değil... Apartmanda kedi görünce cinlerim tepeme çıkıyor o kadar. İşleri güçleri bir şeyler çalmak zira. Daria'nın dolmalık kıymasını yürüttü, ben de ona haddini bildirmek istedim.

— Asıl size haddinizi bildirmek gerek! Şu aynadaki halinize bir bakın.

— Gözümü çıkartacaktı neredeyse diye kapkara olmuş elini gözüne götürdü Topak.

Parkeler yavaş yavaş kurumaya başlamıştı.

Filip Filippoviç Bormental'a birkaç parça temiz eşya uzattı:

— Buyurun Bormental, sizin için.

— Teşekkür ederim.

— Hemen değiştirin üstünüzü... Bir dakika, Daria Petrovna'ya söyleyin size bir şişe votka versin.

— Çok teşekkür ederim (Bormental biraz tereddüt ettikten sonra karar verip konuşmasını sürdürdü). Şey.. Bir şey söylemek istiyordum...

Üzgünüm ama Topak 7 Nolu apartmanın camına taş atıp kırmış.

— Yine kediyi mi taşlamış?

— Yok... Ev sahibi kendisini kovalamış, o da taş atmış.

— Hay şeytan.

— Mutfakta çalışan kadını öpmüş, öbürü de bunu görüp Topağı kapı dışarı etmiş... Kavga etmişler.

— Allah aşkına, bu gibi şeylerden beni hemen haberdar edin. Ne kadar ödeyeceğiz?

— Bir buçuk ruble.

Filip Filippoviç cebinden üç madeni para çıkarttı ve Bormental'a uzattı.

— Bu küstah için verilen paraya yazık, diye bir ses geldi Filip Filippoviç'in arkasından.

Filip Filippoviç geri döndü, dudaklarını ısırarak Topağı sırtından iteleyip bekleme odasına soktu. Arkasından da kapıyı kilitledi.

Topak kapıyı yumruklayarak bağırmaya başladı.

— Kes artık diye gürledi Filip Filippoviç.

— İnanın, böyle bir mahlûk görmedim hayatımda.

— Boşverin, biraz sakin olun, diye Filip Filippoviç'in sırtını sıvazladı Bormental.

IX

— Lütfen takınız diyorum size! diye dayattı Bormental.

— Neye takayım... Takıp ne olacak... diye söylendi Topak hiç memnun olmamış bir sesle.

— Teşekkür ederim farkettiğinizden dolayı doktor, dedi Filip Filippoviç. Takmadan yemeğe başlamasına izin vermeyeceğim. Zina, çekin önünden mayonez tabağını.

— Ne... nereye çekiyorsunuz? diye atıldı Topak. Tamam tamam takıyorum... Siz kazandınız dedi. Bir eliyle tabakları korumaya diğeriyle de boynuna peçeteyi takmaya çalışıyordu.

Bu haliyle, berbere saçlarını kestirmeye gelmiş bir müşteriye benziyordu.

— Ve çatalla, diye devam etti Bormental.

Topak içini çekerek yemeye koyuldu.

— Biraz daha votka alabilir miyim?

— Yeteri kadar içmediniz mi? Bana öyle geliyorki son zamanlarda biraz fazla içiyorsunuz! dedi Bormental.

— Saklayacak mısınız yoksa?

— Ukalalık yapma diye araya girdi Filip Filippoviç.

— Müsaade ederseniz ben meşgul olayım Profesör, dedi Bormental. Bakın Topak, bir sürü şeyler saçmalıyorsunuz. En kötüsü de ses tonunuz hiç hoşuma gitmiyor. Votkayı saklamak gibi bir düşüncem yok. Kaldı ki bana ait de değil. Dahası votka size dokunuyor; ama

içmeden de kendinize hakim olamıyorsunuz.

Bormental masadan kalktı ve büfeye doğru gitti.

— Zina bana biraz daha balık verir misiniz? dedi profesör.

Bu arada Topak çaktırmadan bardağına votka doldurdu.

— Herkesin bardağını doldursanıza dedi Bormental.

İlk önce Filip Filippoviç'inkini, sonra benimkini, arkadan da kendi bardağınızı.

Topak diğer bardakları da doldurmaya başladı.

— Sizde her şey otomatik, planlı: Yok peçete şuraya, kravat oraya... Afedersiniz lütfen, mersi... Bu hayat değil. Gerçek yaşam bambaşka bir şey. Bütün bu şeyler eziyet çekmek için yaratılmış. Sanki çarlık zamanındayız.

— Pekiyi, o bahsettiğiniz «gerçek yaşam» nasıl bir şey acaba, biraz açar mısınız?

— Topak bu soruyu kadehini kaldırarak yanıtladı:

— Şerefinize.

— Sizin de, dedi alaylı bir şekilde Bormental.

Topak kadehini bir dikişte boşalttı, ağzına bir lokma ekmek attı ve gözlerinden yaşlar boşandı.

— Geçmiş, diye dalgın dalgın mırıldandı Filip Filippoviç, her şey bitti.

Bormental şaşırarak baktı:

— Efendim?

— Geçmiş... diye yineledi Profesör. Hiçbir şey yapamayız artık. Bormental merakla Profesöre baktı.

— Öyle mi sanıyorsunuz Filip Filippoviç?

— Sanmıyorum, eminim!

— Mümkün mü ki...

Bormental Topağı işaret ederek sustu. Topaksa merakla onları dinlemekteydi.

— Später..., diye fısıldadı Filip Filippoviç.

— Gut..., diye cevap verdi Bormental.

Zina bu arada hindiyi getirdi. Bormental, Filip Filippoviç'in bardağına kırmızı şarap doldurdu ve Topağa da isteyip istemediğini sordu.

— İstemiyorum, votkayı tercih ederim.

Bu sırada kendini daha hafif hissetmeye başlamıştı Topak. Filip Filippoviç de şarabın etkisini duymaya başladı.

Tıkabasa doymuş olan Bormental Topağa döndü ve:

— Bu akşam ne yapacağız, diye sordu.

— En iyisi sirke gitmek.

— Hergün de sirke gidilmezki, diye cevap verdi Filip Filippoviç. Sizin yerinizde olsaydım bir kere de tiyatroya gitmeyi denerdim.

— Ben tiyatroya gitmem, diye geğirtiyle konuşma arası bir şeyler çıkardı Topak ağzından.

— Sofrada geğirmek başkalarının iştahını kaçırır, dedi, Bormental. Tiyatroyu neden sevmiyorsunuz ki?

Topak boş bardağına baktı, biraz düşündü ve sonra dudaklarını yuvarlaklaştırarak şöyle yanıtladı:

— Oraya sadece aptallar gider... hep konuşma, başka şey yok. Bu... bir... karşı devrimciliktir.

Filip Filippoviç iskemlesine yaslanıp bir kahkaha koyuverdi.

Bormental ise başını salladı.

— Sizin biraz kitap okumanız lâzım.

— Okuyorum... okuyorum.

Ve Topak fırsattan istifade, bardağı doldurup yuvarladı.

— Zina, diye bağırdı Filip Filippoviç, lütfen şu şotka şişesini kaldırın artık. Söyler misiniz neler okuyorsunuz?

— Şeyi okudum, nasıl diyim. Engels'in şeye yazdığı

mektuplar... Hah Allah neydi adı. Ka... Kautsky. Bormental elinde çatal öylece bakakaldı. Filip Filippoviç ise önündeki bardağı devirdi. Topak bu fırsattan yararlanarak bir kadeh daha yuvarladı. Profesör kendisini hemen toparladı ve yeniden sordu:

— Aklınızda ne kaldığını sormama izin verir misiniz?

Topak omuzlarını silkti.

— Ben aynı fikirde değilim.

— Kiminle?.. Engels'le mi yolsa Kautsky'le mi?

— Her ikisiyle de.

— Bayağı enteresan... Pekiyi sizin düşünceniz ne?

— Ne düşüneyim ki... Adamların bütün işleri yazmak, sonra bir sürü de kongre. İnsanın kafası şişiyor. Önemli olan her malın paylaşılması.

— Ben zaten tahmin etmiştim, diye bağırdı Filip Filippoviç, ellerini masaya vurarak biliyordum!

— Nasıl olacak pekiyi bu iş diye sordu Bormental. Eni konu ilgilenmişti.

— Zor bir iş değilki. Bazılarının 7 odası 50 çift pantolonu var, bazıları ise köprü altında yatıp çöp tenekesinden yiyecek topluyor.

— Evet, bununla bizi ima ediyorsunuz, dedi profesör, kaşlarını çatarak. Topak kafasını omuzlarının arasına çekip sustu.

— Çok iyi, ben de paylaşmaya karşı değilim. Dün kaç hastayı eve gönderdiniz doktor?

— 39, diye yanıtladı Bormental.

— Hımm. 390 Ruble, eğer üç kişiyi hesaba katarsak... Sizin payınıza 130 Ruble düşüyor Topak, sizden alacağım.

— Yok canım, oda niyeymiş?

— Patlayan su borusu ve kediden dolayı, diye alaylı alaylı cevap verdi Filip Filippoviç. Dahası var, bir

skandala yol açıp hastaları eve dönmeye zorladığınız için. Bu affedilmez. Nerede görülmüş bir insanın deli gibi oraya buraya saldırıp su borularını parçalaması. Bayan Polasoukher'in kedisini öldürmeniz de cabası.

Bormental araya girerek;

— Evvelki gün de merdivende bir bayanı ısırdınız Topak!

— Ne! diye kıpkırmızı kesildi Filip Filippoviç:

— Ne yapaydım yani, o da burnuma tokat attı. Benim burnum umuma açık bir burun değil.

— Eğer göğüslerini çimdiklemeseydiniz o da tokat atmazdı, diye ekledi Bormental.

— Filip Filippoviç kendinden geçip bağırmaya başlamıştı:

— Siz tüm mahluklar içinde en aşağılık olanısınız. Bütün yaptıklarınız hep hayvanca şeyler ve buna rağmen iki gelişmiş insan önünde herşeyi paylaşmaktan söz ediyorsunuz. Bir de... bir de diş macunu yiyorsunuz... Aman Allahım.

— Bu söylediklerimi kafanıza iyice sokun. Çenenizi kapayıp size söylenenleri yapın. Kim verdi size o kitabı okuyun diye, hangi ahmak?

— Size göre herkes ahmak zaten

— Kitabı size kimin verdiğini tahmin ediyorum ama, diye devam etti Filip Filippoviç.

— Evet Schwonder verdi ve kendisi hiç te ahmak bir insan değil.

Sadece bilgimi arttırmak istiyor.

— Ne kadar artmış olduğu belli oluyor.

— Zina, diye bağırdı Bormental.

Zina, koşarak geldi, sapsarı kesilmişti.

— Zina, orada bekleme odasında... Yoksa başka yerde mi?

— Evet orada, yeşil kaplı...

— Yeşil kaplı bir kitap olacak.

— Hey, onu yakamazsınız, devletin malı o... Kütüphaneden aldım.

— Engels'den şeye... Kautsky'e mektuplar... Doğru ateşe at Zina; Zina kayboldu.

— Bu Schwonder yok mu, diye gürledi Filip Filippoviç, eğer onu ilk gördüğüm ağaca asmassam ben adam değilim. Bu sırada hindinin bir butunu hırsla tutup koparttı.

Gazetelerde bir sürü saçma sapan şey yazdığı yetmiyor sanki.

Topak alaylı bir ifade ile tebessüm etti, profesör de aynı şekilde karşılık verdi ve sustu.

«Bu işin sonu kötü bitecek» diye düşündü Bormental. Zina bu sırada büyük bir tabak içinde muhallebi getirdi.

— Ben yemeyeceğim diye tehdit etti Topak.

— Sesinizi kesin, sizi kimse davet etmedi zaten, dedi Filip Filippoviç.

— Buyrun doktor.

Yemeği sessizlik içinde yiyip bitirdiler. Topak cebinden bir sigara çıkarıp yaktı. Filip Filippoviç saatine baktı ve her zaman yaptığı gibi arkasına yaslanıp gazetesini okumaya başladı.

— Doktor, rica ederim sirke onunla birlikte siz de gidin.

Ama gözünüzü seveyim, öncelikle programda kedi olup olmadığını bir iyice kontrol edin.

— O namussuzları sirke sokuyorlar mı ki? diye hayretle sordu Topak.

— Her çeşit mahlûku sokuyorlar. Program var mı elinizde?

— Solomonski sirkinde şey var; dört trapez cambazı ve İoussemsler.

— İoussemsler de ne demek? diye sordu Filip Filippoviç, kuşkuluydu.

— Vallahi ben de ilk olarak duyuyorum bu kelimeyi.

— Nikitin'de ne var bir de ona bakın. Programı tam olarak bilmek gerekiyor.

— Nikitin... Nikitin, hah buldum: Akrobatlar ve filler.

— Çok iyi. Acaba filleri sever misiniz Topak beyefendi!

— Ne demek istiyorsunuz yani; kedi başka şey, fil başka şey. Filler hiç olmazsa bir işe yarıyorlar.

— Tamam, mademki faydalı hayvanlar, gidin görün, ama doktorun sözünden çıkma. Bormental, siz de dikkat edin, bira falan içmesin büfede. İki adam on dakika sonra kafalarına Donald kasketlerini geçirdi ve sokağa çıktı. Tüm apartman tam bir sessizliğe bürünmüştü.

Filip Filippoviç çalışma odasına geçerek masanın üstündeki lâmbayı yaktı. Uzun bir süre elleri cebinde bir aşağı bir yukarı yürüyerek düşündü. Aniden camlı dolaba doğru yürüdü ve odayı ışığa boğan üç lambayı yaktı. Raftan bir kutu alıp içindekileri incelemeye koyuldu. Kutunun içindeki koruyucu saydam suda, Topak'ın beyninden alınan küçük parça durmaktaydı. Filip Filippoviç sanki tüm olayların çözüm yolu bu parçaymış gibi dikkatle, uzun uzun baktı. Sonra aniden kutuyu kapattı ve rafa kaldırdı. Kendisini divanın üzerine atarak uzun uzun düşünmeye başladı. Sonra yavaş yavaş yerinden doğrulup kendi kendine mırıldandı:

— Zannediyorum yapacağım, başka çıkar yol yok. Bormental ve Topağı düşünüp beklemeye başladı.

X

Filip Filippoviç'in neye karar verdiğini bilmek biraz zor. Bir şeye karar vermiş olmasının üzerinden bir hafta geçmesine karşın ilginç bir gelişme olmadı: Kedi olayının üzerinden altı gün geçmişti ki, Topağın ziyaretine erkek kılığında bir kız geldi. Topağın yeni kimliğini getirmişti. Topak kâğıtları aldı ve cebine soktu. Hemen ardından da doktor Bormental'i çağırdı.

— Bormental.

— Sizi, gerçek adımla çağırmanız için uyarmıştım, yoksa Filip Filippoviç'in kullandığı adımla değil, diyerek öfkeli bir ifade takındı (Bu arada geçen 6 gün zarfında Filip Filippoviç'le tam 8 kez tartışmış olduğunu da belirtelim; araları bu yüzden gergindi profesörle öğrencisinin.

— O zaman siz de beni her iki ismimle birden çağırın, diye söylendi Topak.

— Hayır, diye gürledi Filip Filippoviç, kapının eşiğinde durarak. Bu ismi benim evimde kullanmanıza izin vermiyorum. Eğer sizi daha nazik bir şekilde çağırmamızı istiyorsanız «Bay Topak» diye çağırabiliriz.

— Ben bir «Bay» değilim... Baylar Paris'te yaşar.. diye bağırdı Topak.

Bu da Schwonder'in marifeti! Onunla da meşgul olacağım zaten. Ben bu apartmanda oturduğum müddetçe «Bay» kelimesi eksik olmayacak. Eğer buna karşı bir diyeceğiniz varsa, o zaman ikimizden birinin bu evi

terketmesi gerekecek... Bu da ben olmayacağım herhalde. Sana yeni bir oda bulmak için bugün gazetelere ilan veriyorum.

— Tamam anlaştık, ben buradayım ve siz gidiyorsunuz dedi Topak kararlı bir tonla.

— Ne! Filip Filippoviç'in yüzü sapsarı kesilmişti, Bormental koşup kollarından tutmak gereksinimini duydu. Topağa dönerek:

— Lütfen küstahlaşmayın Bay Topak! dedi.

Bormental'in sesi bayağı sertti.

Topak bir adım geri çekildi ve cebinden yeşil, sarı ve beyaz olmak üzere üç tane kâğıt çıkardı. Kâğıtları elinde sallayarak konuşmaya başladı:

Bakın ben de yönetim kurulu üyesiyim ve 5 nolu apartmanda 5 m^2 lik bir alanda oturmaya hak kazandım... İşte belgeler! Sonra bir an durakladı ve Bormental'in ilk kez duyduğu bir şeyler daha mırıldandı. Filip Filippoviç dudaklarını ısırıyordu durmadan:

— Bu Schwonder'i öldürmezsem adam değilim.

— Filip Filippoviç vorsichtig, diye atıldı Bormental.

— Evet haklısınız, ama bu kadar alçaklıkla... Bakın Bay Toprak, bir şeyi çok iyi bilmemiz lazım. Beş metrekare ha... çok iyi! Fakat bu kâğıt parçaları sizi beslememi emretmiyor.

— Aç yaşayamam ya, yiyecek nereden bulacağım?

— O zaman hareketlerinize ve söylediklerinize dikkat edin diye konuştu iki adam bir ağızdan.

Topak o gün ağzını hiç açmadı, kimseye kötü bir şey söylemedi. Sadece bir ara parmağını jiletle öyle derin kesti ki. Profesör birkaç dikiş atmak zorunda kaldı. Ertesi geceyi Filip Filippoviç ve asistanı, profesörün odasında geçirdiler. Evde herkes yatmıştı. Profesörün üzerinde Robe de chambre ve ayağında terlikler vardı.

İki adamın arasındaki küçük masanın üstünde bir albümle bir de konyak şişesi duruyordu. Onların yanında da içi limon dilimleriyle dolu bir tabakla bir kutu da puro bulunmaktaydı. Sigara dumanı dolu odada, iki bilim adamı durmadan konuştular. Topak ise Profesörün odasından iki tane onar Rublelik banknot yürütmüş ve evden kaybolmuştu. Gece geç vakit, zilzurna sarhoş bir vaziyette eve döndü. Yanında iki tane de misafir getirmişti.

Filip Filippoviç bunun üzerine 45 numaralı karakola telefon edip polis çağırdı ve adamları dışarı attırdı. Adamlar giderken bazı eşyaları da yürütmeyi ihmal etmediler... Girişteki konsolun üzerinde duran sigara tablaları ile Filip Filippoviç'in üzerinde altın harflerle ismi yazılı olan bastonu kaybolmuştu.

— Kim bu adamlar, diye sorguya çekmesine rağmen Topak'tan bir şey öğrenemedi.

— Herhalde profesyoneldiler, diye düşüncesini açıkladı Bormental. Topak da 20 Rubleyi çaldığını inkâr etti.

— Yok canım, herhalde doktor Bormental yürüttü benim masamdan!, diye sakin, fakat tehdit eder bir şekilde konuştu Filip Filippoviç, Topak bunun üzerine biraz düşündükten sonra, yeni bir konu ortaya attı.

— Zina almış olmasın

— Zina bunu duyunca Topağın üzerine yürüdü ve Filip Filippoviç tarafından zorlukla yatıştırıldı. Filip Filippoviç kendisini teselli etmeye çalışarak bu işin mutlaka aydınlatılacağını söyledi.

— Ama Zina, sizin çalmadığınızı biliyoruz, diye Bormental da kadını yatıştırmaya çalıştı.

Topak bu arada kendini rahatsız hissetmeye başladı ve kafasını duvara vurmaya koyuldu. Yüzü sararmış, çene kemikleri titremeye başlamıştı.

— Şuna bir kova getirin, muayene odasında olacak bir tane, dedi Filip Filippoviç, kusmaktan ve küfretmekten halsiz düşen Topağı yatağına yatırdılar.

Bütün bunlar saat 01.00'e doğru olmuştu, şimdiyse saat sabahın 3'ünü gösteriyordu. İki adam, konyağın da etkisiyle yorgunluklarını üzerlerinden atmışlar, hâlâ konuşuyorlardı. Bu arada o kadar puro içilmişti ki, odada yapay bir bulut oluşmuştu. Bormental, kararlı bakışlarla kadehini kaldırdı ve şunları söyledi:

— Filip Filippoviç aç bir talebeyken beni yanınıza alışınızı hiç unutmayacağım. İnanın ki siz benim için dünyanın en büyük Profesörüsünüz. Size karşı olan hislerim... Müsaade edin sizi bir kucaklayayım sevgili Filip Filippoviç.

— Tabii sevgili doktor, diye Filip Filippoviç ayağa kalktı ve Bormental'a doğru yürüdü.

Bormental da yerinden kalktı ve Filip Filippoviç'i sararmış bıyıklarından öptü.

— Yemin ediyorum ki Filip Fili...

— İstirham ederim. Çok duygulandım... Bazen size karşı kötü davrandığımı biliyorum ama bunu yaşlılığıma verin. Gerçekte o kadar yalnızım ki...

— Böyle bir şeyi nasıl söylersiniz, Filip Filippoviç. Eğer beni kırmak istemiyorsanız böyle konuşmayın.

— Mersi, mersi... Benim de sizinle çalışmamın tek sebebi doğrusu iyi bir doktor olmanız.

— Filip Filippoviç, size bir şey söylemek istiyorum! (Bormental koridora açılan kapıyı dikkatle kapattıktan sonra:)

Tek yol bu. Size akıl vermek haddime düşmemiş ama şu halinize bir bakın. Ne kadar yorgun görünüyorsunuz. Bu şartlar altında verimli çalışmalar yapamazsınız.

— İmkânsız, diye içini çekti Filip Filippoviç.

— Hakikaten yapılacak başka bir şey yok. Bunun çok kötü bir sonuç doğurabileceğini biliyorum, fakat tek çıkar yol bu.

Profesörün, elleri cebinde volta atmaya başlamıştı:

— Lütfen beni heveslendirmeye kalkmayın, susun artık, dinlemek istemiyorum sizi. Bunu farkettikleri zaman ne olacağını hiç düşündünüz mü? Mahkeme önüne çıkabileceğimizi ve kimsenin de bizi haklı görmeyeceğini anlamıyor musunuz?

— Filip Filippoviç, siz dünyaca tanınmış bir kişisiniz, bir eşşeoğlueşşek yüzünden size nasıl dokunabilirler!

— Yapmamak, için bir sebep bu.

— Ama neden?

— Çünkü siz dünyaca tanınmış bir kişi değilsiniz.

— Eee...

— Tamam işte, Ben ünlüyüm ve bu ünümle yaşayabilirim, sizse yok olur gidersiniz.

— Ben Moskova üniversitesinden mezun olmuş biriyim bir Topak değilim!

— Filip Filippoviç, kibirli bir şekilde omuzlarını arkaya attı:

Bu haliyle eski bir Fransız şövalyesine benziyordu.

— Ah Filip Filippoviç, diye üzgün bir halde devam etti Bormental:

— Ne yapmayı düşünüyorsunuz peki. Yoksa oturup bu vahşinin insanlaşmasını mı bekleyeceksiniz?

Profesör bir el hareketiyle doktoru susturdu, bardağına biraz konyak koyarak konuşmasını sürdürdü:

— İvan Arnoldoviç, bana bir şey söylemenizi istiyorum. Hakikaten benim anatomiden ve beyin yapısından anladığımı düşünüyor musunuz?

— Bu da ne biçim bir soru, diye Bormental sevgi dolu bir sesle ayağa kalktı.

— İyi, ben de Moskova'da benden daha iyisinin bulunabileceğini sanmıyorum.

— Moskova'da ne demek, bütün dünyada Londra ve Oxford'da sizden daha iyisi bulunamaz.

— Diyelim ki öyle. O zaman, geleceğin Profesörü Bormental, söyleyeceklerimi iyi dinleyin. Bu işi benden başka kimse başaramazdı, bu tartışma bile kabul etmez. Şimdi de size bir şey açıklayacağım, yalnız, sizden ricam benim gibi yaşlı bir eşeğin size olan itimadını hiç bir şekilde sarsmamanızdır. Size diyeceğim şu ki, Filip Filippoviç bu ameliyatı çok amatörce yaptı! Gerçi bize bir sürü şey öğretti bu ameliyat. Fakat esasta hiç bir işe yaramadı. Beyninden hipofizleri ayırabilmek için tam 5 sene harcadım. Biliyorsunuz, gecemi gündüzüme katarak çalıştım bunun için. Şimdi soruyorum kendi kendime neden yaptım bunu, ne için? Günün birinde köpeğin birini ameliyat edip ortaya bir canavar çıkartmak için mi? İnsana kendi saçlarını yolduracak bir mahlûk yaratmak için mi?

— Ama emsalsiz bir girişimdi bu; böyle olacağını önceden bilemezdiniz ki!

— O noktada haklısınız, fakat, bir araştırmacı oturup adım adım tabiatı izleyeceği yerde, aceleyle böyle bir işe girişirse, sonunda hüsran olur işte. Al Topağı şimdi, tepe tepe kullan bakalım. Allahım neden ameliyat masasında ölmedi. Hayatımda hiç bu kadar zor bir ameliyat yapmamıştım. Herhangi bir insanın hipofizini bir köpeğe aşılayıp yepyeni bir mahluk meydana getirecektik... Ama niye... Allah kahretsin niye.. Bu soruyu soruyorum şimdi devamlı olarak kendi kendime, ve kahroluyorum. Doktor, insanlığın gelişmesinde rol oynayan şey yine insanların kendileridir. Bizler doğayla

içiçe yaşayarak değişime uğrarız. Benim yapmış olduğum bu «suni değişimin» on paralık değeri yok. Yok... yok, hiç inkâr etmeye kalkmayın. Ben Filip Filippoviç, bunu şimdi daha iyi anlıyorum. Teorik olarak mükemmel, ama ya pratikte: Profesör Topağın uyumakta olduğu odayı göstererek:

— Sefil bir yaratık.

Bu arada çalınan bastonu aklına gelmişti:

— Domuzun teki! Neyse, eninde sonunda bulurum bastonumu.

Tek kelimeyle özetlersek, hipofiz, insan kişiliğinin anahtarı, bütün bir beynin minyatürü. Ona ne olacağı şu an mühim değil benim için, onun canı cehenneme, öemli olan tek şey insan soyunun islahı; bu da gençleşme sorununu, beraberinde getiriyor. Bunları neden yapıyorum sanıyorsunuz, para için mi? Ben bir bilim adamıyım doktor, her şeyden önce.

— Profesör, izin verirseniz bu yaratığı kendi ellerimle zehirleyeyim. Gerçi benim babalık düşüncelerime aykırı ama... Gerçi denekten başka bir şey değil ama gene de sizin eseriniz. Filip Filippoviç koltuğa yığılmıştı.

— Hayır, böyle bir şey yapmanıza izin vermeyeceğim. Ben 60 yaşındayım, size göre deneyimim daha fazla, nedeni ne olursa olsun, kim kışkırtırsa kışkırtsın ola ki bir cinayet işlemeyesiniz. Hayatınızın sonuna kadar ellerinizi kirletmeyin sakın.

— İyi ama profesör, Schwonder Topak'la meşgul olmaya devam ederse! Bunun nereye varacağını düşünmek bile istemiyorum.

— Tamam, tamam, şimdi siz de anlıyorsunuz durumun ne kadar vahim olduğunu. Ben bunu daha ameliyattan on gün sonra anlamıştım. Fakat, Schwonder aptalın biri. Topağın benden çok kendi başına bela olabi-

leceğini göremiyor. Onu bana karşı kullanmaya çalışıyor. Ama birgün başka biri, Topağı Schwonder'e karşı kullanabilir o zaman hapı yutar işte.

— Anlamıyorum, onu ilgilendiren yalnızca kediler... Köpek kalpli bir adam sanki!

— Hayır, hayır diye karşı çıktı Filip Filippoviç, çok büyük bir hata yapıyorsunuz doktor. Kediler sadece geçici; bu bir disiplin sorunu: İki haftada, bilemediniz bir ayda alışır onlara.

— Pekiyi neden hemen alışmadı

— Nedeni çok basit: hipofizi Topağın beynine yerleştirdik, ama kafatasının kendisi bir köpeğe ait, unutmayalım! O yüzden hâlâ bazı köpeksi alışkanlıkları var. İşin kötüsü, kalbi artık köpek kalbi değil... İnsan kalbi! Hem de bir insanın sahip olabileceği en adi kalp. Bormental yumruklarını sıkar!

— Yeter öldüreceğim onu.

— Hayır, dedim.

— Ama...

Profesör bir süre etrafı dinledi ve konuşmayı kesti:

— Bir dakika... Galiba bir şeyler duydum.

İki adam da kulak kabarttı, ama bir şey duyamadılar. Profesör sözünü Almanca olarak sürdürdü:

— Bir dakika, diyerek bu kez Bormental lafını kesti ve kapıya doğru yürüdü. Ani bir hareketle kapıyı açmasıyla irkilmesi bir oldu. Işığın aydınlattığı yerde, yanakları kıpkırmızı kesilmiş gecelikle Daria Petrovna durmaktaydı. Kocaman elleriyle, yerde debelenen bir şeyi peşinden sürüklemeye çalışıyordu. Bu da Topaktan başkası değildir.

Daria Petrovna yarı çıplak bir durumda, Topağı bir patates çuvalı gibi silkeliyordu:

— Bakın Profesör, şu Telgraf Telegrafoviç'in

haline bir bakın. Ben evliyim... Ama Zina daha masum bir genç kız. İyi ki uyanmışım!

Birden, Daria Petrovna yarı çıplak olduğunu farketti ve bir çığlık atarak kaçtı.

Filip Filippoviç hemen kendini toparladı ve Topağın üzerine atılmaya hazırlanan Bormental'e bağırdı.

— Doktor, ne yapmayı düşünüyorsunuz? Sakın bir şey yapmaya kalkışmayın! Bormental Topağı yakasından kaldırıp öyle bir silkeledi ki, gömleği baştan aşağı yırtıldı.

Filip Filippoviç atılıp Topağı Bormental'in ellerinden kurtarmaya çalıştı.

— Beni dövmeye hakkınız yok, diye bağırdı Topak yarı boğulmuş bir durumda.

— Doktor! diye gürledi Filip Filippoviç.

Bormental kendisine hâkim oldu ve Topağı bıraktı.

— Çok iyi diye sinirli sinirli konuştu doktor. Yarın sabahı bekleyelim, kendisine bir süprizim olacak.

Topağı koltuk altlarından kavrayıp odasına doğru sürükledi. Filip Filippoviç gözlerini tavana dikmişti. Ellerini havaya kaldırdı ve kısık bir sesle fısıldadı:

— Ama bu sefer.....

Ertesi sabah Bormental'in bahsettiği sürpriz bir türlü gerçekleşmedi, çünkü Poligraf Poligrafoviç ortalıktan kaybolmuştu. Doktor hışımla içeri girdi ve sokak kapısının anahtarını saklamadığı için kendi kendini suçlamaya başladı.

— İnşallah bir otobüsün altında kalır. Filip Filippoviç ise kafası elleri arasında, derin derin düşünmekteydi.

— Dışarıda ne yapacağını tahmin edebiliyorum... Allahım.

— Belki Schwonder'in yanındadır diye dışarı fırladı. Bormental aşağı inerek Schwonder'i tartaklamaya başladı. Schwonder ise kendisini mahkemeyle tehdit edip, Profesörün evinde kalanların bekçisi olmadığını belirtti. Kaldı ki, Topak, Schwonder'den de 7 Ruble yürütmüştü.

Kapıcı Fiodor, apartmanın altını üstüne getirdi ama Topağı bulamadı. Bilinen tek şey kasketini, Bormental'in eldivenlerini ve bir şişe votka alıp çıkıp gittiğiydi.

Zina ve Daria Petrovna'ysa hayatlarından gayet memnun bir şekilde «inşallah bir daha geri gelmez» diye, düşüncelerini açıkladılar. Bir gün önce Daria Petrovna'dan 3 Ruble borç almıştı Topak.

Üç gün süreyle Topak'tan bir haber çıkmadı. Üçüncü günün sonunda, tam polise haber vermeyi ka-

rarlaştırdıkları bir sırada, kapıda bir kamyonun fren sesi duyuldu. Zil çalındı ve kapıda Topak göründü.

Hiç bir şey söylemeden kasketini çıkarttı, paltosunu astı, ve içeri girdi. Üzerinde bir deri ceket, ayaklarında da dizlerine kadar çıkan İngiliz botları vardı. Aynı anda odaya genizleri yakan bir kedi kokusu yayıldı.

Bormental ve Filip Filippoviç kollarını kavuşturarak Poligraf Poligrafoviç'in konuşmasını beklemeye başladılar.

— Filip Filippoviç, yeni bir iş buldum diye söze başladı Topak.:

Doktorların ikisi de şaşırıp kalmıştı. Kendini ilk toparlayan Preobrajenski oldu. Elini uzatarak:

— Gösterin bakayım kâğıdınızı dedi. Topağın uzattığı kâğıdı alarak okudu:

— Bu belgeyi taşıyan yoldaş Poligraf Poligrafoviç Topak, Moskova kentinin kedilerinden temizlenmesi için...

— Görüyorum dedi Filip Filippoviç, nereden buldunuz bu işi? Ama tahmin edebiliyorum.

— Evet Schwonder buldu, diye yanıtladı Topak.

— Bu pis kokunun nereden geldiğini öğrenebilir miyim acaba! Topak merakla ceketini çekiştirdi.

— Nasıl kokuyorum... İş kokuyorum... Dün bütün gün kedi boğazladık .

Filip Filippoviç irkilmişti ne yapacağını bilmez bir vaziyette Bormental'e baktı. Bormental ise, gözleri yuvalarından fırlamış bir durumda Topağın üzerine atlayarak boğazına sarıldı.

— İmdat... yardıma gelin!.. diye bağırmaya başladı Topak.

— Doktor!

— Tamam bir şey yapmayacağım, diye kendini toparladı Bormental, üstünü başını düzelttikten sonra:

— Zina, Daria Petrovna! diye seslendi.

Kadınların ikisi de hemen geldiler.

— Şimdi tekrar et bakayım söylediklerini dedi Bormental Topağın boğazını sıkarak, tekrar et.

— Tamam tamam, tekrar edeceğim, dedi Topak, iyice korkmuştu. Şöyle bir nefes aldıktan sonra kurtulmak için aniden fırladı, ama bağırmaya bile fırsat bulamadan doktor kendisini yeniden yakaladı.

— Doktor, rica ederim, tamam.

Topak pes ettiğini göstermek için kafasını salladı.

— Tekrar et diye gürledi Bormental. Sizden çok özür dilerim sayın Daria Petrovna ve Zina... ve Zina... diye tekrar etti Topak.

— Dün gece sarhoş olduğumdan dolayı.

— .....dan dolayı.

— Tekrar etmeyeceğime.

— .....etmeyeceğime.

Bırakın lütfen diye bağırdı her iki kadında, boğacaksınız zavallıyı. Bormental Topağı bıraktı. Ardından da sordu.

— Kamyon sizi bekleyecek mi?

— Hayır, sadece getirdi.

— Zina, şoföre gidebileceğini söyleyin.

— Buraya neden geri döndünüz?

— Başka nereye gideyim ki.

— Çok iyi! Yalnız sizi ne ortalıkta görmek ne de sesinizi duymak istiyoruz burada, yoksa bir defa daha elimden kurtulamazsınız. Anlaşıldı mı?

— Anlaşıldı?

Bütün bu zaman zarfında kendisini tutmuş olan Filip Filippoviç gözlerini Topağa dikmişti. Donuk bir sesle sordu:

— Öldürdüğünüz kedileri ne yapıyorsunuz?

— Derilerini alıyoruz. İşçiler için palto yapacağız. Bu olaydan sonra evi sessizlik kapladı. İki gün sürdü bu sessizlik.

Poligraf Poligrafoviç sabahları, işe gidiyor akşamları Profesör ve doktorla yemeğini yiyordu.

Bormental ve Topak aynı odada yatmalarına rağmen hep konuşmuyorlardı. Üçüncü günün sonunda eve, oldukça zayıf, ayağında bej çorapları olan bir kadın geldi. Sırtında lime lime eski bir palto vardı ve Topağı izliyordu. Koridordan geçerken Profesörle karşılaştılar. Filip Filippoviç kaşlarını kaldırarak:

— Kimi görmek istediğinizi sorabilir miyim?

— Benim yeni sekreterim, beraber oturacağız, di yanıtladı Topak. Bormental'in buradan gitmesi gerek cek. Zaten onun kendi dairesi var. Filip Filippoviç bi müddet düşündü ve kadına nazik bir şekilde,

— Bayan, benimle odama kadar gelir misiniz?

— Ben de geleceğim, diye atıldı Topak. Bu arada Bormental çıkageldi.

— Çok üzgünüm ama, Profesör bayanla yalnız görüşmek istiyor. Biz burada bekleyeceğiz dedi.

— Burada beklemek istemiyorum diyerek Profesörle kadının arkasından seğirtmek istedi Topak. Bormental Topağı kolundan yakalayarak odaya sürükledi. Beş dakika hiçbir şey duyulmadı ancak daha sonra ağlayan bir kadın sesi tüm sessizliği bozdu. Filip Filippoviç, çalışma odasında, masasının önünde ayakta duruyor ve hıçkırarak ağlayan kadına bakıyordu:

— Oysa bana savaşta yaralandığını söylemişti; sefil. Filip Filippoviç başını iki yana salladıktan sonra şöyle dedi:

— Yalan söylemiş. Size acıyorum ama önünüze ilk çıkanla da ..... iyi bir işi olduğu için... Neyse... yavrum siz büyük bir cahillik yapmışsınız, işte hepsi bu. Filip

Filippoviç çekmecesinden 30 Ruble çıkarttı ve genç kadına uzattı.

— Bana Kızıl Ordu'da bir subay olduğunu söylemişti, beraber lüks bir dairede yaşayacağımızdan söz etti... Hatta hatıra olarak bir de yüzük almıştı...

— Kendinize gelin bayan, daha o kadar gençsiniz ki!

— Onu gerçekten kapının önünde mi buldunuz?

— Haydi çocuğum alın bu parayı, diye lafı kesti Filip Filippoviç Bu sırada kapı açıldı ve Bormental'le Topak içeri girdi. Topak gözlerini kaçırmaya çalışıyordu. Saçları, kirpinin dikenleri gibi havaya dikilmişti.

— Canavar diye bağırdı genç kadın Topağa dönerek.

— Alnınızdaki dikiş izinin nereden geldiğini bu bayana lütfen açıklar mısınız diye sordu Filip Filippoviç.

Topak yalanını sürdürmekte kararlıydı:

— Kolçak'a karşı savaşırken yaralandım.

Genç kadın hıçkırıklarla sarsılarak kapıya doğru ilerledi.

— Durun diye bağırdı Profesör... Bir dakika bekleyiniz. Topak, lütfen aldığınız yüzüğü geri verir misiniz. Topak parmağından büyük bir pırlanta yüzük çıkarttı.

— Pekâlâ, yarın sizinle hesaplaşırız diye söylendi kıza dönerek:

— Bayan, korkmanıza hiç gerek yok, diye kızı yatıştırmaya çalıştı Bormental. En ufak bir şey yapmasına bile izin vermem. Lafını bitirdikten sonra Topağa dönüp öyle bir bakış fırlattı ki, Topak geri geri gidip başını dolaba çarptı.

— Adınız neydi bayan, diye sordu Bormental.

— Vasnetsova diye yanıtladı Topak, gözleriyle kaçabileceği bir yer arıyordu.

— Her gün, diye devam etti Bormental, Hergün bizzat iş yerine gidip, bayan Vasnetsova ile meşgul olacağım. Hele başına bir şey gelsin... Sizi kendi ellerimle boğacağıma yemin ederim.

— Ben de bir tabanca bulabilirim, diye yanıtladı Topak ve kapıya yollandı.

Koridordan Bormental'in sesi geliyordu:

— Dikkatli olun!

Bütün gece ve ondan sonraki gün, kopacak bir fırtınanın habercileriydi sanki. Herkes susuyordu. Poligraf Poligrafoviç kamyonla işe gittiği bir sırada, eve bir ziyaretçi geldi. Uzun boylu, geniş omuzlu bir askerdi gelen. Uzun süredir bir randevu için başvurmuş ve nihayet kabul edilmişti. Profesörün bürosuna girerken çizmelerini şaklatıp selam verdi.

— Bir yerinizde ağrı falan mı var diye sordu Profesör.

— Mersi, hayır Profesör, diye cevap verdi adam ve şapkasını masanın üzerine bıraktı.

— Buraya gelmemin nedeni başka... Siz, çok takdir ettiğim bir kişisiniz... Ama ne yazık ki vazifem.

(Çantasından bir kâğıt çıkarttı).

Neyseki beni hemen haberdar ettiler.

Filip Filippoviç, gözlüklerini takarak okumaya başladı. Sesi dişlerinin arasından mırıldanır gibi çıkıyor, yüzü renkten renge giriyordu.

«...Apartman idare meclisi başkanı Yoldaş Schwonder'i ölümle tehdit ettiğine göre evde silah bulundurmakta, karşı devrimci konuşmalar yapmakta, Engels'in kitaplarını yakması için hizmetçisi Zinaïda Prokofi-

evna Bounina'ya emir vermektedir. Adı geçen şahsın evinde kayıtlı olmamasına karşın asistanı Bormental İvan Arnoldoviç'de kalmaktadır.

«İmza : Belediye Temizlik İşleri Müdürü P.P. Topak. Tanık, apartman İdare Meclisi başkanı Schwonder sekreter Pestroukhine.»

Filip Filippoviç;

— Bu kâğıt bende kalabilir mi? diye sordu. Yüzü bembeyazdı. Tabi yasal kovuşturma yapmak istemiyorsanız.

— Bağışlayın ama profesör, dedi ziyaretçi, burun delikleri inip inip kalkıyordu. Hakkımızda çok kötü bir kanı edinmişsiniz.

Bir hindi gibi kabardı.

— Afedersiniz aziz dostum, dedi Filip Filippoviç, size hakaret etmek gibi bir niyetim yoktu. Bana darılmayın, oldukça yorgunum.

— Size inanıyorum dedi ziyaretçi, gönül alıcı bir hareketle. Ama gene de bu rezil yaratığı görmek isterdim. Moskova'da sizinle ilgili bir yığın efsane anlatılıyor.

Filip Filippoviç yalnızca elini kaldırmakla yetindi, son günlerde beli kamburlaşmış, saçları da iyice ağarmıştı.

Uzun süredir planlanan cinayet, aniden uygulamaya kondu. Poligraf Poligrafoviç eve kamyonla dönmüştü. Filip Filippoviç kendisini ameliyat odasına çağırdı. Topak, biraz tereddüt etmesine karşın odaya girdi. Profesör ve asistanı Bormental asık bir suratla bekliyorlardı. Asistanın çevresinde bir fırtına bulutu dolanıyordu ve muayene sandalyesine dayandığı sigaralı eli hafifçe titriyordu.

Zoraki sakinleşmeye çalışan Filip Filippoviç, kesin bir sesle emir verdi:

— Derhal bütün eşyalarınızı, palto, pantolon ve daha neyiniz varsa hepsini toplayın ve hemen buradan gidin.

— Gitmek mi diye sordu, Topak, tam bir şaşkınlık içindeydi.

— Defolun, hemen şimdi, dedi Filip Filippoviç, tek düze bir ses tonuyla.

Poligraf Poligrafoviç'in kafasında kurnaz bir düşünce belirdi. Yaklaşan tehlikeyi sezmiş; sert bir tavır takınmıştı. Yazgısını kendisi çizecekti.

— Ne demek oluyor bütün bunlar? Evden adam çıkarmak bu kadar kolay mı? Bu evde 5 metre kare bir hakkım var ve bu hakkımı bırakmak niyetinde de değilim.

— Size son kez defolmanızı söylüyorum dedi profesör boğuk bir sesle.

— Topak'ın verdiği yanıt aynı zamanda kendi ölüm fermanıydı. Isırık içinde olan ve dayanılmaz bir koku yayan sol kolunu kaldırarak profesöre doğru çirkin bir hareket yaptı. Sonra ansızın cebinden bir tabanca çıkardı Bormental'e çevirdi. Bormental, elinde yanan sigarayı Topağın suratına fırlatarak aniden üzerine atıldı. Filip Filippoviç kendisini yerde buldu. Bormental eline geçirdiği beyaz bir yastığı Topağın yüzüne bastırmış, boğmaya çalışıyordu.

Birkaç dakika sonra Doktor Bormental karmakarışık bir yüzle dışkapıya kadar gitti ve zilin yanına bir not iliştirdi. Bu notta:

«Rahatsız olduğundan bugün doktor hasta kabul edemiyor, zili çalmamanız rica olunur.»

Cebinden çıkardığı parlak küçük bir çakıyla zilin kablosunu kesti. Aynada bir süre çizik içindeki yüzünü

inceledikten sonra mutfağa doğru yöneldi. Yaralı elleri titriyordu. Eşikten Zina ile Daria Petrovna'ya:

— Profesör bugün evden ayrılmamanızı istedi dedi.

— Oldu, diye yanıtladı her iki kadında.

— Dış kapıyı kilitledim, anahtarları da ben de, dedi Bormental. Kendini kapının ardına saklamaya çalışmış, yüzünü de eliyle gizlemişti.

— Bu çok kısa ve geçici bir süre için. Kesinlikle size güvensizlikten değil. Eğer biri gelir de açmak zorunda kalırsanız, biz rahatsız edilmek istemiyoruz. Çalışmak zorundayız.

— Tamam diye yanıtladılar, kadınlar yeniden. Yüzleri solgundu.

Bütün kapıları kapatan Bormental, muayene odasına doğru yöneldi. Bütün daireyi tam bir sessizlik kaplamıştı. Ancak o gece uğursuz ve kötü niyetli karaltıların eve girip çıktığı ve karanlıkta kaybolduğu söylendi. Daha sonra komşular o gece ameliyathanenin ışıklarının uzun süre yandığını, hatta profesörün beyaz başlığıyla avluya bakan pencerelerin arkasında birkaç kez göründüğünü doğruladılar. Ama tabi bütün bunları kanıtlamak olanaksızdı. Hatta Zina, iki kişinin evi terk etmesinin hemen ardından Doktor İvan Arnoldoviç'in korku dolu bir yüzle şöminenin önüne çömeldiğini ve profesörün klinik gözlemlerini yazdığı deftere benzer mavi kaplı bir defteri yaktığını anlatmıştı. Gene Zina'ya göre doktorun yüzü yemyeşildi ve daha çok tırnak izleriyle kaplıydı. O akşam Filip Filippoviç de pek mutlu görünmüyordu. Tabi, Preçistiyenka sokağından bu kızın anlattıklarının tümü yalan da olabilirdi...

Ama çok kesin bir şey vardı: O gece apartmanda ürkütücü, mutlak bir sessizlik yaşanmıştı.

EPİLOG

Bir gece, ameliyat odasındaki boğuşmadan tam on gün sonra, Profesör Preobrajenski'nin apartmanının kapısı çalındı.

— Cinayet polisi, ve sorgu yargıcı, lütfen kapıyı açar mısınız.

Bir sürü ayak sesi duyuldu ve biri kapıyı yumrukladı.

Kapı açıldı, içeri üniformalı iki kişi girdi. Sorgu yargıcının üzerinde ise siyah bir cübbe, elinde bir çantası vardı. Arkalarında Schwonder ve arkadaşları, kapıcı Fiodor, Zina, Daria Petrovna ve Bormental olduğu halde. Filip Filippoviç'in çalışma odasının önünde toplandılar.

Çalışma odasının kapısı açıldı ve Filip Filippoviç «robe de chambre»yla dışarı çıktı. Son haftalardaki sinirliliği kaybolmuş, yüzüne yeniden renk gelmişti. Tekrar eski kişiliğine bürünmüş olan Filip Filippoviç, giyinik olmadığı için özür diledi ve davetsiz misafirlerini içeri buyur etti.

— Afedersiniz Profesör, fakat çok tatsız bir durum. Hakkınızda tutuklama kararı var, eğer sonuç tahmin ettiğimiz gibi çıkarsa!

— Hangi konu hakkında olduğunu sorabilir miyim? Hem suçlu kim?

Adam çenesini kaşıdı ve cebinden bir kâğıt çıkarttı.

— Preobrajenski, Bormental, Zinaïda Bounina ve Daria Petrovna'nın adam öldürme suçundan tutuklanmalarına... Öldürülen kişi Moskova şehri, kedi yakalayıcısı P.P.Topak. Filip Filippoviç omuzlarını silkti.

— Anlayamıyorum... bu «Topak» kim oluyor ki?... Haaa... Şimdi anladım... Köpeğimden bahsediyorsunuz! ameliyat ettiğim köpekten...

— Affedersiniz profesör, fakat o artık bir köpek değil, insandır.

— Yani, konuşabildiğini mi söylemek istiyorsunuz? Her konuşanın insan olamayacağını bilmeniz gerekirdi. Zaten önemli değil. Köpek Topak, halen yaşıyor ve kimse de onu öldürmeye falan kalkmadı. Adam şaşırmıştı, kaşlarını kaldırdı;

— O zaman Profesör, bize kendisini göstermeniz gerekiyor, on gündür kendisini kimse görmemiş.

— Doktor Bormental, lütfen Topağı beylere gösterir misiniz, diye emretti.

Bormental alaycı bir gülümsemeyle dışarı çıktı... Az sonra yine gözüktü. Islık çalarak içeri acayip bir köpekle girmişti. Vücudunun büyük bir bölümünün çıplak olmasına karşın, başka başka yerlerde tutam tutam tüyler çıkmıştı. Tıpkı sirk köpekleri gibi arka ayakları üzerinde yürüyerek dolaşıyordu. Herkes hipnotize olmuş gibi köpeği izlemekteydi. Köpek iki ayak üzerinde yürüyerek koltuğa oturdu. İkinci polis haç çıkartıp, korkuyla gerilemeye başladı ve Zina'nın ayaklarına takıldı. Siyah cübbeli yargıç da korkuyla bir şeyler söylemeye çabaladı:

— Ama... nasıl... çalışıyordu... kediler!

— Valla, onu işe alan Schwonder'di, ben değil. Hiçbir şey anlamıyorum, diye devam eder yargıç, polise dönerek:

— Bu o mu?

— O olmasına o da

— Fakat konuşuyordu.

— Son zamanlarda biraz azalmıştı konuşması, dedi Filip Filippoviç.

— Neden?

Filip Filippoviç omuzlarını silkti:

— Bilim, daha hayvanlardan insan yapacak kadar ilerlemedi.

Deneyler yapılıyor, ama gördüğünüz gibi, tam bir başarı elde edemedik... Bir süre konuştu, sonra yine eski haline dönmeye başladı.

— Küfretmeyi bırak, diye bağırıp koltuktan kalktı köpek.

— Polis bembeyaz kesildi, Fiodor kollarına girerek düşmesini önledi.

— Eğer Schwonder tekrar buraya gelmeye cesaret ederse kendisini ellerimle merdivenlerden aşağıya yuvarlayacağımı belirtmek isterim dedi Bormental.

— Bu sözlerin zapta geçmesini istiyorum, diye sinirlendi Schwonder.

Dışarıda her taraf karanlığa bürünmüştü ve köpeklerin Allahı koltuğunda oturuyordu. Köpek Topaksa halıya uzanmıştı. Sabahları, alnında, yara boyunca belirli bir ağrı duyuyordu ama geceleri o da yok oluyordu. Şu anda da, sancılar geçmiş ve köpek derin düşüncelere dalmıştı.

«Ne şanslıymışım inanılmayacak bir şans. Ben artık bu apartmanın malıyım. Hep burada kalacağım. Galiba benim geçmişimde bir fevkaladelik var. Babaannem hakiki bir edepsizdi... Benimse kafatasımı açıp bir şeyler yaptılar... Ama önemli değil, hepsi geçer.» Bu sı-

rada apartmandan bazı sesler geldi. «Isırılmış» ameliyat odasındaki dolapları yerleştiriyordu.

Köpek bazı şeyler anımsamaya çalıştı ama beceremedi.

Eldivenli bir adam, ellerini bir kutuya soktu ve yeni gelmiş bir beyni kesmeye başladı.

Bir yandan da şarkı mırıldanıyordu:

— *Kutsal sahillere doğru...*

ÇAĞDAŞ EDEBİYAT DİZİSİ

Benden Selam Söyle Anadolu'ya	*Dido Sotiriyu*
Katharine Blum'un Çiğnenen Onuru	*Heinrich Böll*
Yaşadığımı İtiraf Ediyorum	*Pablo Neruda*
1985/Tarihsel Bir Araştırma	*György Dalos*
Kent ve Köpekler	*Mario Vargas Llosa*
Ödül/1982 Yazsonu Bir Alman Köyünün Romanı	*Anna Seghers*
Razumov'un Öyküsü/Batı Gözüyle	*Joseph Conrad*
Sevgi Yolları	*Aleksandra Kollantai*
İlahiler/Şiir	*Gülten Akın*
İnsanın Yazgısı	*Mihail Şolohov*
Kayıp/ Missing	*Thomas Hauser*
Katalonya'ya Selam	*George Orwell*
Barok Konser	*Alejo Carpentier*
Büyüdükçe/Blow Up	*Julio Cortazar*
Seyran Destanı	*Gülten Akın*
Aşkın ve Savaşın Gündüz ve Geceleri	*Eduardo Galeano*
Albertina Rosa'ya Aşk Mektupları	*Pablo Neruda*
Güneşteki Adamlar	*Hasan Kanafani*
42 Gün	*Gülten Akın*
Köpek Kalbi (çıkıyor)	*Mikhail Bulgakov*
Yıldızlar ve Sen (çıkıyor)	*Mario Benedetti*
Cunta'yla Savaşım	*Melina Mercouri*

"Vhouu, vhouu, vhouu hou houuuuuu!...

Bana bakın, ölüyorum. Eşikte, fırtınanın kopardığı canhıraş çığlıklara bir de benim feryadım karışıyor.

Her şey bitti sonum geldi benim. Kafasında leş gibi takkesiyle bir adam, daha doğrusu Maliye Bakanlığı memurlarının kantin aşçısı vücudumun sol yanını iyice haşladı. Süprüntü bir de proleter olacak. Aman Allahım, galiba kemiklerime kadar yandım. Çok da sızlıyor. Şimdi avazım çıktığı kadar bağırsam neye yarar!...

Oysa kendisine bir şey de yapmamıştım. Yoksa benim süprüntüleri, çöpleri karıştırmam koskoca bakanlığı iflasa mı sürükleyecekti.. Cimri ne olacak. Hele suratına dikkat ettiniz mi bu doğruluk meleğinin? Eni boyundan daha fazla. ah, siz insanlar yok musunuz?..."

Çağdaş Edebiyat Dizisi 25/98

alan yayıncılık